

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

СА БЕОГРАДСКИМ РАДИО ПРОГРАМОМ

Број 38

19 Септембар 1942

Дил. 5

Први јесењи
смирај
сунца...

(Снимак: А. Симић)

Календар мога комшије

НЕДЕЉА, 13 СЕПТЕМБАР.

Хвали наш комшија кафеџија своје ново вино, па ће тек рећи:

— Како вам се свиђа ово моје ново вино. То је вино из оне године кад се јавила комета!

— Море, да није — упаде комшија — из оне године кад је била поплава?

ПОНЕДЕЉАК, 14 СЕПТЕМБАР.

Слушамо синоћ, у башти, у мраку, овај разговор између комшија:

— Јесте ли се упознали већ с вашим новим суседима?

— Јесмо!

— А, јесте ли разговарали с њима?

— Не само да сам разговарала, већ сам се и посвађала и... сада опет не говоримо!

УТОРАК, 15 СЕПТЕМБАР.

Прича комшија једној сусетки како се нека њена пријатељица хвалила да је за лепу нову хаљину коју је добила плаћен само један пољубац.

— Како пољубац?

— Тако лепо. Ухватила сам мужа над је пољубио моју наставницу клавира, и морао је да ми купи ову хаљину...

СРЕДА, 16 СЕПТЕМБАР.

Опет свађа онг нашег младог брачног пара. Комшија се умешао, измирио их, и сав блажен ишетао се као паун увече у башту да се пофали својим добрим делом, кад младница с отвореног прозора осу палбу:

— А, ви матори, боље да заборете

Неће, па неће...

— Али, Мико, кад твоја лампа не светли, требало би да си ње с бицикла.
— Море, пробао сам и то па опет неће да светли.

нос у свој тањир, место што га увлачите тамо где му није место...

И сад чин да замолите комшију за неку помиритељну експедицију.

ЧЕТВРТАК, 17 СЕПТЕМБАР.

Прича комшија овај разговор који је чуо у нашем комшилуку између госпође и њене слушавке:

— Је п' те, милостива. А који је био већи и славнији, Моцарт или Штраус?

— Моцарт! А, што питате Јулишна?

— Хвала Богу!

— Зашто хвала Богу!

— Па, зато, милостива, што сам баш малочас разбила случајно Штраусову бисту!...

ПЕТАК, 18 СЕПТЕМБАР.

Онај наш комшија пензионисани професор доиста је много расејан, али ипак не толико да наш комшија прави толику шегу с њим.

Јуче нам, тако, испричао како је уважени професор изјутра, за доручак, дошао и сео за сто, онда је узео барено јаје пољубио га а жену кућноу нашчицом по глави... И у кући због те његове расејаности — пом!...

СУБОТА, 19 СЕПТЕМБАР.

Нашем пиљару у комшилуку иструпио сав парадајз у подруму. Криво га да би намануо цену што више па иструпио.

Комшија му се потсмева, кад он ни пет ни шест него му скреса у бри:

— Платићеш, комшија, ти први трулеж само не на парадајзу него на неком другом артикулу.

И, да видите, тако нам и дође...
М-ћ.

О СВЕМУ И СВАЧЕМУ

ПРОВЕЛА У БОЛНИЦИ 40 ГОДИНА

Једна болесница у градској болници у Копенхагену доживела је ових дана ретак и необичан јубилеј: она је навршила пуних четрдесет година откада лежи у болници.

Несрећна жена још као мала девојчица од две године разболела се од неке необјашњиве болести, после које је остала узета. И поред свих настојања лекара њена се болест није побољшала. Њеним родитељима није ништа преостало но да је 1902 године превесу у градску болницу, где су сматрали да ће бити боље његована по код куће. Болесница је тамо остала све до сада и најзад помирила се са својом судбином. Новинарима је изјавила да и остатак живота жели да проведе у болници.

ЗА 35 ГОДИНА УБИЈЕНО ПОЛА МИЛИОНА КИТОВА

Једна норвешка статистика утврдила је да је последњих 35 година у Арктику убијено преко пола милиона китова. Лов на китове почео је око 1905 године и то у врло малом обиму. Дипније, усавршавањем справа за лов на ове огромне животиње, толико се намножило китоловаца, да је за ово релативно кратко време утамањено преко пола милиона тих сада већ ретких животиња.

ВИТАМИН ПРОТИВ СЕДЕ КОСЕ

У случају да се успешно заврше експерименти који се сада врше у Паризу, ускоро неће бити на свету седих људи, наравно, у првом реду — жена. Три научника Института за експерименталну биологију утврдили су да употребом групе витамина коју је пронашао научник др. Бари, лаке код пацова престају да буду сиве.

Научници сада истражују методу да се експерименти могу нешкодљиво да изврше и на људима. Др Бари пронашао је ову супстанцију прошле године приликом делења витамина Б. Помоћу једне групе њему је пошло за руком да успешно лечи болест бирибири, помоћу друге гихт, а помоћу треће групе он спречава да човек оседи.

ТЕСТАМЕНТ У ОБЛИКУ ТОН-ФИЛМА

Једна француска филмска глумица, која је недавно умрла у Паризу, оставила је за собом тестамент у облику тон-филма. У првој сцени овог кратког филма појављују се сви њени рођаци, а затим она. У наредној сцени она се обраћа свима њима и до најмањих ситница саопштава свакоме шта о њему мисли и колику му суму оставља.

Француски суд признао је овај необичан тестамент као потпуно исправан.

ЖИВИ МУЗЕЈ

У манџурској вароши Синкинггу ствара се један необичан музеј, необичан поглавито по томе што неће бити посвећен прошлости већ садашњости. Директор садашњег Народног музеја г. Фуџујама одлучио је да створи један нови музеј у коме ће бити приказано садање стање привреде, уметности, религије и кућног живота разних племена која сада насељавају Манџурију.

На једном великом делу земљишта биће саграђена насеља у којима ће живети типични претставници племена из најудаљенијих области Манџурије, до којих је иначе тешко доћи. То би дакле био као неки живи музеј који би приказивао начин живота тих урођеника у њиховим родним местима.

Питање је само на који ће начин и за које време г. Фуџујама успети да задржи све те људе од промене живота и обичаја која ће неминуовно доћи са овим пресељењем?

ПОТЕРА ЗА БЛАГОМ ГУСАРСКОГ КАПЕТАНА КИДА

Чувени гусарски капетан Кид, о којем је досада написано много историјских и полусторијских пустиловних романа, закопао је, једног дана, на Кокосовом Острву огроман део свога баснословног блага. Како сам није могао да изврши цео тај посао, он је морао да поведе собом, да би му помогли на послу, неколико својих гусара. Међутим, да ти његови другови не би касније одали тајну где се благо налази, он их је после завршеног посла поубијао.

Нешто касније, умро је и капетан Кид и до сада још никоме није пошло за руком да пронађе то његово благо.

У току година, па и векова, разни пустиловни и предузимљиви људи, жељени богатства, крстарили су око Кокосовог Острва, копали и трагали али никоме од њих није пошло за руком да сазна где је благо закопано.

Говорило се чак да је капетан Кид своје благо ставио на лађу-цернејатл своје благо патоварно на једну лађу, коју је затим потопио. Испитивано је, после тога, и морско дно, изваћене су неке олујине, али благо још до данас није пронађено.

КОЛИКО ЖЕНА ПРОВЕДЕ ПРЕД ОГЛЕДАЛОМ

Један шведски статистичар, који није жаљно трудио да то израчуна, утврдио је да једна жена просечно у свом животу проведе две стотине и педесет дана пред огледалом. Посматрајући многе жене, како он тврди, дошао је до закључка да се млада девојка посматра дневно у огледалу бар петнаест минута. Удате жене, међутим, пред огледалом проведу дневно више од тридесет минута. Према томе жена која наврши педесет година живота провела је пред огледалом око шест хиљада часова, што износи две стотине и педесет дана.

Летње позоришне игре

НА КАЛЕМЕГДАНУ

ПРОГРАМ:

Субота, 19 септембра:

„Дикат на главу“

(у 17,30 часова)

Недеља, 20 септембра:

„Зла жена“

(у 17,30 часова)

Уторак, 22 септембра:

„Сеоска лада“

са хором и оркестром и тамбурашким оркестром. У 17,30 часова.

Среда, 23 септембра:

„Сви летње ноћи“

(у 17,30 часова)

Четвртак, 24 септембра:

„Зла жена“

(у 17,30 часова)

Петак, 25 септембра:

„Дикат на главу“

(у 17,30 часова)

Субота, 26 септембра:

„Дино Мароје“

(у 17,30 часова)

Недеља, 27 септембра:

„Некова слава“

са чочењима и народном музиком с мотивима из старог Пина. У 17,30 час.

Улазнице се добијају свакога дана од 8 до 14 часова у парфимерији „Србијанка“, до бископа „Двор“ — Терзије 38. Од 15 часова на улазу у гледалиште на Калемегдану. Недељом преко целог дана на Калемегдану.

Главни уредник Мирослав Стевановић * Уредник Мића Димитријевић (на путу) * За фотографије Александар Симић * Цртач Ђорђе Лобачев * Уредништво Поенкарска ул. бр. 31. Телефон 25-010 * Власник и издавач: Српско издавачко предузеће „А. Д. Јован Тановић“ * Администрација Дечанска 31, Београд. Тел. 24-001—10; штампа „Штампарна Београд“ А. Д., Дечанска 31. Тромесечна претплата 58.— дина.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

КРОЗ цео СВЕТ

Лево — Уз учешће старе гарде шпанске фаланге и добровољаца „Плаве дисизије“ који су се вратили на одмор после зимских борби у Русији саграђен је у Мадриду последњи мушки потомак старе шпанске племићке породице Ноблејас, Рамон Гарција. Отац и четири сина погинули су у шпанском грађанском рату, а два последња у Русији.

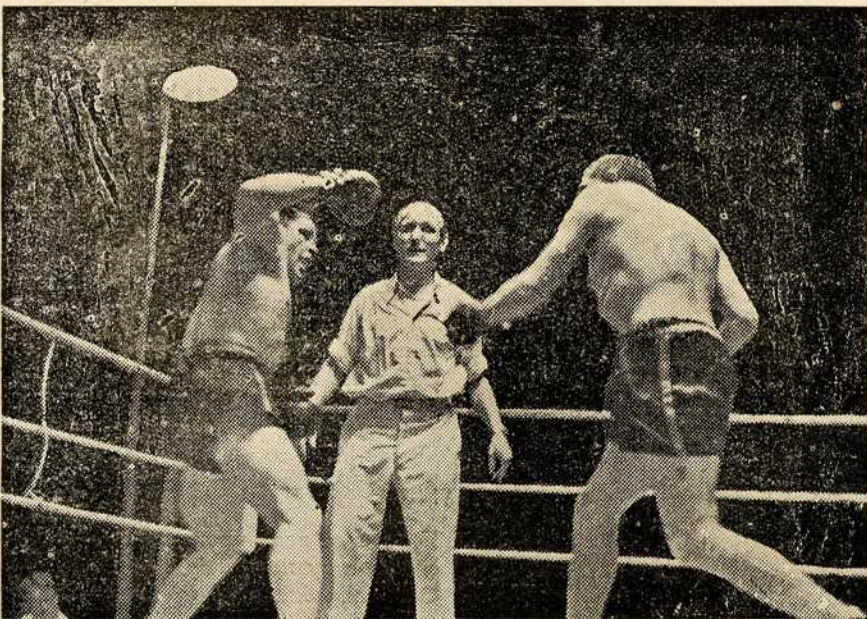

Чудан сусрет у пустињи: немачки војник мотоциклиста наишао је на групу Арабљана на магарицима. У знак пријатељства Бедуини чисте војника свежим урмама.

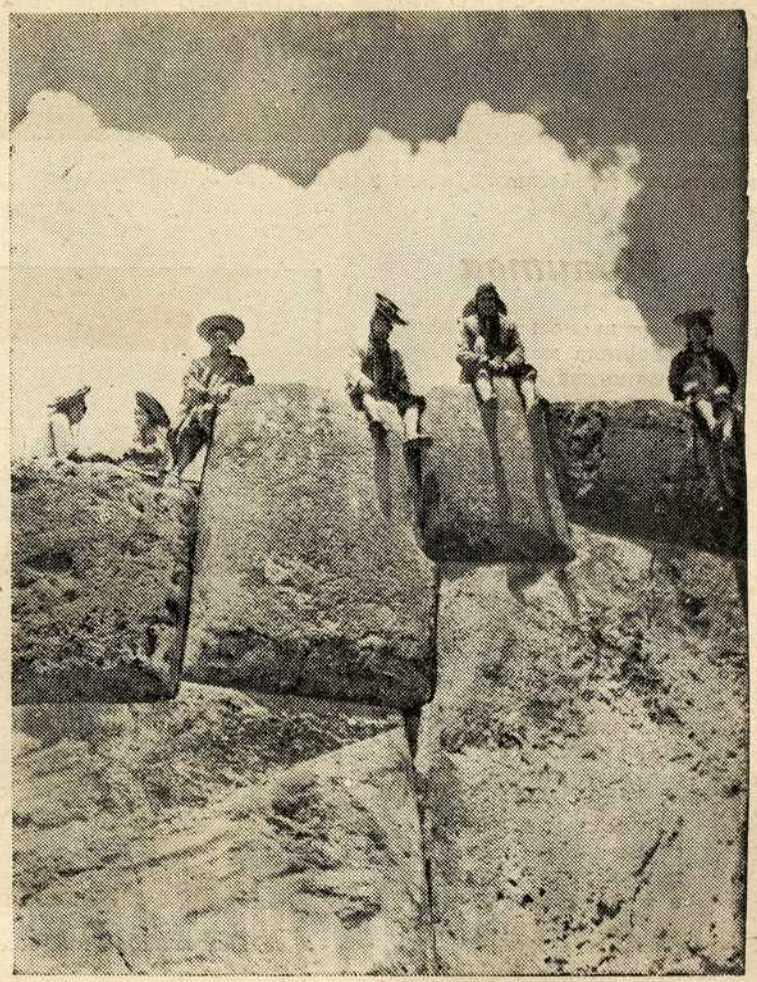
Трг Одеон у Минхену са Маузолејом војсковођа. Слика даје утисак достојанствене мирноће.

Доле — Рушевине индијанског храма бога Сунца, које доказују да је грабежарство код Индијанаца било на високом степену.

Прошле недеље одржана је у Берлину одлучујућа борба за шампионат Немачке тешке категорије у боксу. Валтер Нојзел (88,5 кг) победио у осам рунди Адолфа Хојзера (81 кг) на поени. Слика приказује моменат из пете рунде. Лево Хојзер, десно Нојзел.

(Foto: Belgrader Bildagentur)

Фудбалска екипа наших војника-заробљеника у Сталагу VI Б, која је овог лета победила Белгијанце са 3:1 и Французе са 4:1, и тиме однела првенство Сталага.

Фудбалски тим Сталага VIII Ц. Овај тим однео је доста победа не само у игри са осталим тимовима наших заробљеника, него и са тимовима заробљеника других нација.

Наши заробљеници

Група наших заробљеника-официра у Облагу XIII Б.

Једна група наших заробљеника-војника у Сталагу IX Ц.

Молитва

Пред иконом светом девојчица мала прекрстила руке и побожно стала.

Очи светле, пуње детињег жара, речи благе што их дечја душа ствара.

Лети чиста песма, чистија од злата: »Тамо у даљини заробљен је тата.

Драги Боже, Тебе волим изнад свега, и молим Те, ево: сачувај ми њега.

Нек се опет срећно своме дому врати, пружи радост мами, и мени и батка.

Београд, септембра 1942
Милан Васкић

У кухињи Сталага VI Б. весела група наших војника љушти кромпир за ручак.
(Снимци: Приватна својина)

Љубљеном татици

Ми и мати сами и дању и ноћу
Проводимо дане далеко од тебе
И мислећи на те
Молећи се Богу, драги оче за те

Мами често сузе са образа кану
Па нас троје скупи око себе тада
И прича нам онда
Све о теби оче.

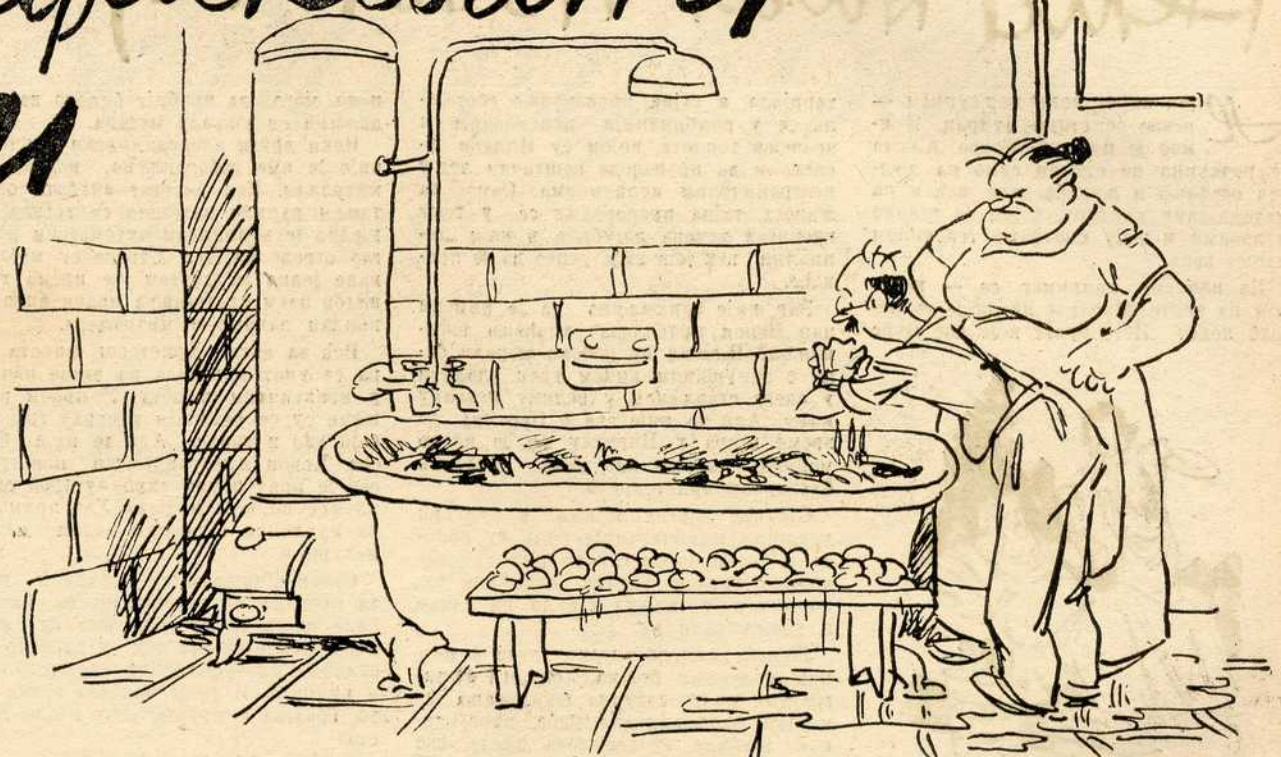
Ми свакога дана
Мислећи на тебе
Молимо се Богу, да нам што пре дођеш

И да опет лепе проводимо дане
К'о што су нам некад
Они лепо били.

Београд, августа 1942.

Саставила
Надежда кћи Драгољуба М. Караџића,
рез. потпуковника (у заробљеништву)

Госпа Параскевине брикети

Госпа Параскева прочитала је у новинама како су неки довитљиви људи пронашли нову врсту — брикета. Бољу од сваког одистинског угља. Прочитала по неколико пута рецепт:

„Чувајте сваки комадић старе новине или хартије. Кад сакупите већу количину потопите у каду сводом, натопите ту хартију добро, затим је искомадану, згрудвајте у веће лопте, док је још мокра, а потом те лопте метните на суице да се добро осуши. Назиму, имаћете првокласни — брикет. И окрепаћете се и ништа вас неће коштати...”

И кад госпа Параскева научила напамет рецепт, прво што је урадила сишла у подрум, па кад видела оне тричетири цепенацие како јој се директно потсмевају из мрачног угла, узела на притегла свог јадног гос'н Ристивоја, као да је он, Боже опрости, крив што има тамб нека централа за дрво која нема ни парчета дрвета.

— Слушај, матори...
— Слушам!

— Отвори четворе — уши! Хоћу сваки комадић хартије да ми сачуван и лично предаш у руке. Сваки комадић новина, кесу, хартијцу, писмо, чак и „физикарту“! Разумеш ли...?

— Разумем... Намеравам и ти да правим брикете...

— Не намеравам да правим брикете него намеравам да се ове зиме не мразом као прошле...

— Па, лено... У реду, послушаћу те...

— А, сад дај овамо оне све твоје исечке разних економско пољопривредно индустријских чланака што си их сеицао и скупљао.

Гос'н Ристивоје се забезекнуо:

— Ти, ниси при себи, жено! Па зар ја то годинама скупљам да ти то сада претвориш у тамо неке сумњиве брикете...

— Не тиче ме се. Ти што ниси скупљао угља и дрво место чланака...

— Ама, какве то везе има...

— Има... И одмах да ми предаш све то. Онда има да ми предаш ону твоју преписку с покојна тетка Даром, па онда оне твоје мемоаре с Крфа.

— Ти си полудела!
— Нисам полудела него нећу ни једну хартијцу да видим не претворену у — брикет! Разумеш... Затим, има да засучеш рукаве, мој брајко, па да ми из канцеларије донесеш сва стара акта...

— Море, Параскева, пази шта говориш... Нећеш ваљда да ништим званична акта...

— Званична или не званична фуруна не пита... Има да букти зимус, а друго ме се не тиче... Нећеш ваљда да кажеш како ће дим од тих брикета што су направљени од тих старудија аката, кад изиђе из опака да се искриви у параграф, па ће цео свет да зна да су званична акта изгорела у нашој пећи... То има да буде или ми не долази кући... Последњи пут ти то кажем...

— Ама, жено...

— Језик за зубе!

И, грешни г. Ристивоје где мрдне да мрдне, савине се, онако у годинама и скупља сваку хартијцу. Чак у трамвају с пода скупља бачене трамвајске билете, трпа их у џеп и доноси кући... Узела госпа Параскева

команду у руке па фектује ли фектује јадног човека... а он тегли ли тегли крст судбине, изражен ове јесени у виду — брикета... Да протуслови није смео. Да докажује да од хартије не може да буде угља, а још мање брикет, није смео, и шта је могао него се приклонио судбини, и сваком цедуљчету, које би нагазио, па ма то било и наспред улице...

Чак је у надшесту искукао од архивара и неколико свежњева старих аката и донео у ту брачну — брикетницу. Све ормане и ценове преврнуо свако цедуљче предао, сузних очнју се растао с разном старовремском и драгом породичном преписком, а срце само што му није пренукло кад госпа Параскева немилосрдно дохвати и потопи у каду с водом чак и неке стародревне књиге народних песама...

Није фермала госпа Параскева чак ни тестамент („Моју последњу вољу“) госп. Ристивојеу. Згужва њу, и као утеху додаде:

— Ја сам твоја понако законита наследница, а и да нисам зна се шта је моје удовичко уживање...

И, што рекли, за трен ока оста цела кућа грешног г. Ристивоја без парченца хартије. Све живо била покупила госпа Параскева и потопила у каду, а после три дана кишезења у води, позва г. Ристивоја „на мобу“ да од мокре хартије, пошто је испеде, направе лопте за сушење, које треба после да се суше и претворе у — брикет...

Јадном г. Ристивоју, онако слабатком човечуљку, само што нису отпале руке од прављења грудви од хартије... Цело купатило били већ испунили „брикетом“, кад одјекну звонце на вратима.

— Матори иди види ко је! — нареди госпа Параскева — Мени су још мокре руке...

Јадни г. Ристивоје, угроби прилику да предаде и оде вратима, отвори их и прими писмо од поштара.

— Ко је? — питала госпа Параскева из купатила.

— Поштар!

— Шта 'оће?

— Донео писмо из Централне? Дај да видим...

Умало се пису обоје онесвестили. Централа је тражила наплату рачуна за неплаћених шест месеци утрошеног електричног осветљења.

— Па, платили смо!

— Јесмо!

— Па што траже?

— Ех, што траже. Они траже а наше је да покажемо да смо платили...

И заједно, напустише да праве лоп-

те за брикете па приоуше да траже потврду плаћених рачуна... Међутим... Фијоке биле празне. Нигде цедуљнице, чак нигде ни потврде плаћених рачуна. Тада им пуче пред очима да су чак и признанице о плаћеној кирији претворили у — брикете!

— Ето, јесам ти ја казао, шта су ти твоји брикети! — завацио јадни г. Ристивоје...

И, ено их обоје, већ три дапа седе у купатилу, поред каде, ваде мокре лоптице, развијају их и преврћу, као мајка Дамјанову руку оне хартије натопљене водом и траже — исплаћене рачуне...

М. Дим.

Са ЖЕНАМА

КОЈЕ СУ СЕ ДРЗНУЛЕ ДА УКРАДУ МУЖА СВОЈОЈ ДРУГАРИЦИ У СРЕДЊЕМ ВЕКУ ПОСТУПАЛО СЕ ВЕОМА СТРОГО

Свака добро васпитана жена свакако би промислила пре него што би својој познаници или ма коме узела кришом неки накит или чак какву другу ствину без икакве вредности. Свака жена би, сигурно, са гађењем и одвратношћу видела себе као крадљивицу и кад би се радило о предмету без икакве вредности.

А ипак се краде, краде се безобзирно и без гриже савести, краде се више него најдрагоценији накит и злато, много подлије него што краду професионалне крадљивице. Краде се оно најмилије беспомоћној жени: љубав њеног мужа. Некад још и горе: деци љубав њиховог оца.

Човек који има своју породицу, жену и децу, треба да буде за сваку жену апсолутно неприступачан. Рећи ћете: лако је саветовати, али околности су некад много јаче него добра воља и жеља за поштиним поступањем. Али, те околности не смеју да постоје. А не би могле ни да се створе када би жене једном за свагда поштинено и искрено схватале: да одузети неком љубав мужа или оца значи гнуснију и нечаснију крађу него украсти златан сат или огрлицу баснословне вредности. Можда ћете рећи није увек крива само жена. Свакако, није увек, али је крива у већини случајева. Муж никад неће разорити свој брак због жене, која на њега уопште не обраћа никакву пажњу и на сваком кораку даје му на знање да јој није стало до њега.

У средњем веку са таквим женама поступало се без компромиса. А и данас не би било згорег поступати на исти начин са женама које потпуно безосећајно и лакомислено краду оно што је најдрагоценије: љубав човека.

Грозимо се над статистикама развода бракова и говоримо о рђавим мушкарцима. А при том заборављамо да највећи удео имају у томе жене, које газе са невероватном безобзирношћу по светњи брака и пружају своје злочиначке канџе и на оно што припада другом.

Колико би мање развода било кад би жене престале красти. Када би ожењен човек, муж и отац, био за њих исто тако забрањен као и сваки туђ иметак.

Украсти жени која ништа не слуту, иза њених леђа, макар само иглу за шешир у вредности неколико динара, не, то ни једна жена не би била у стању. Али, украсти жени мужа, потпуно подло и брутално то се већ чешће догађа. А можда је он био њен најдрагоценији иметак.

У праву час

Многи људи не придају времену праву вредност и не умеју корисно да га употребе, чиме много губе. Кад то тако не би било, морало би бити много више успеха у животу.

На великом часовнику времена етоји једина САД, пише Сервантес. Дакле, одмах се бацити на посао, одмах записати издатак, одмах одговорити на писмо, одмах распремити свучено одело или склонити прочитану књигу, јер после, највише ће већ други посао, друга брига, а оно што је требало да буде урађено, остаће да лежи као претрека на нашем дневном путу. А знамо добро, да је одложен посао увек много тежи а понекад и врло немио.

Нарочито дужности мање пријатно боље је извршити одмах, него их одлагати за сутра. Кажу да је такво једно „сутра“ уточиште лењиваца и неспособних људи. Али оно је такође и „визиткарата“ равнодушних људи, људи, који не цене дату реч, не знају шта је то тачност и доследност. А коме није стало да господари сопственим временом, тај неће умети да поступа пажљиво ни са временом других. „Шта је један такав часак закашњења! Па могу и ти други да чекају, не жури им се!“ То је веома рђаво поступање, то је крађа времена која је веома често слична крађи новца. А онда, како је могућно веровати човеку да ће одржати дату реч, кад није у стању да одржи ни тачно време?

Свакако, сваки од нас хоће да има у животу успеха. Марлен каже да је Успех дете врло једноставних родитеља: доследности и тачности. Онда збиља није тако недостижан! Једноставно треба бити увек и свуда и имати све у реду — у прави час.

Н.

Нема ничег новог под сунцем

Нема ничег новог под сунцем — рекао је стари мудрац. И имао је потпуно право. Али та се реченица не односи само на људска осећања и људска дела, већ и на материјалну културу, којом се толико поносимо и коју сматрамо тековином нашег века.

Да почнемо, на пример, са — порецом на репте. Мислите ли да је то нешто ново? Исте бриге које вас море

када морате да дрешите кесу, мориле су и пре четрдесет векова неког рађанина који је покушавао да изврда плаћању на ренту. Његова јалникована уклесана у камену плочу, нађена су недавно у ископанима Халдеје.

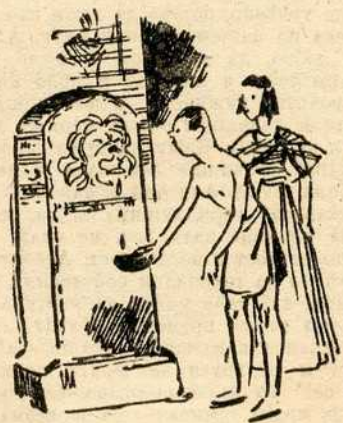
А инфлације? Ни то није ништа ново! Године 333 пре Христа вредност новца у Египту је толико пала, да се на кућу, која је отприлике према нашем новцу стајала пре годину дана око 200.000 динара, могао добити зајам од 4.000.000 динара.

Козметика? То је тек стара ствар! Египатске девојке су чупале обрве, мазале лице и усне ружем, а Грциње су носиле милере. Влатна купања, трајну ондулацију (и то баш као и данас) правиле су не само жене већ и мушкарци. Бојадисање поштију, вештачки зуби — за све су то знали људи још пре много и много векова пре Христа.

Лифт? Налазимо га у Римског Коллизеу. Централно грејање? И за њега су знали у оно доба, а исто тако су знали и за криумчарење алкохола, тајне барове, кугл-лагере (куглични лемаји у осовини точка) и механичке играчке.

Колико смо ми смешни својом надувеним уображеношћу да су многе ствари типичне за наш напредни и урбани век! Дobar познавалац Старог века с правом се смеје нашем неоправданом поносу.

Узмимо као пример домаћину, која вади из ледњака свеже пампринце. Модерни електрични хладњак, чудно модерне технике, зар не? Ни говора,

Баш напротив: несавршен, скуп апарат, заостао за хиљаде година пред бистрином људског духа у Старом веку. Готово откад постоји историја Индије, умела је бистра индуска аса да производи вештачки лед. Производња је била исто толико једноставна колико и генијална. Вода се уливала у плитко посуђе од порозног ма-

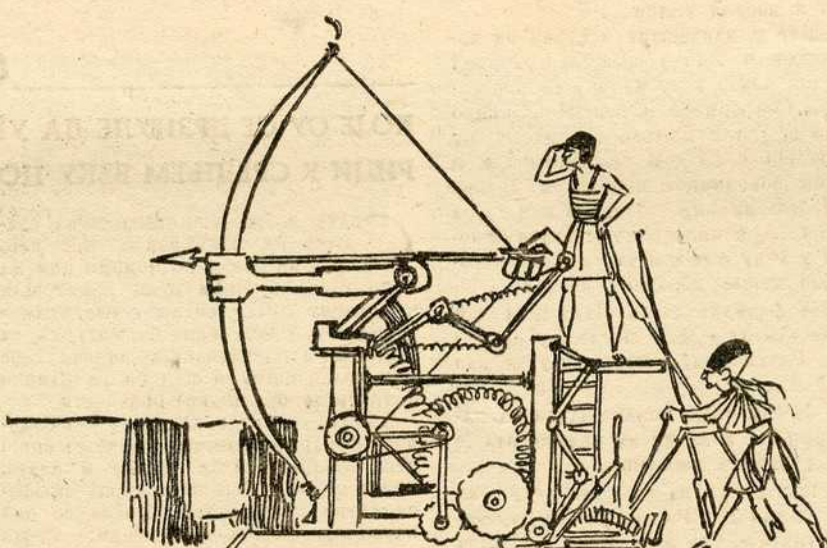
теријала, а тајна производње састојала се у комбинацији испаравања и зрачења топлоте, којом су Индуси успевали да производе вештачки лед у неограниченим количинама. Само, на жалост, тајна производње се у току каснијих векова изгубила и наш „генијални“ век још није успео да је пронађе.

Зар није занимљиво да је римски цар Нерон проналазач хлађења шампањца? Његови су робови морали боце с пенушавим вином увек хладити у снегу стављеном у велику металну лофу. Али то није све о Нерону: за време игара у Циркусу он је носио монокл, сасвим као неки данашњи блазирани аристократа.

Стотине других детаља у култури данашње цивилизације биле су обичне и свакидашње ствари још пре неколико хиљада година. Египћани су, на пример, стављали стакло на слике и урамљивали их.

Женске ципеле високих пета у разним модерним бојама, ситни Филигрански рад, стручна бојадисања емајлом, конзервиране рибце, пиво, лепак, шибнице, грађевинска цигла, све је то старо као и историја.

Херон Александриски конструисао је први аутоматски апарат на принципу помичне полуге. Потомке овог апарата налазимо данас скоро свуда. Херон се показао сем тога и вавредно способан трговац јер, док се на нашим апаратима продају највише бонбони, његови су апарати давали — свету воду.

Један генијални младић који се звао Ктазиб саградио је пре више од две хиљаде година компликовани апарат из шупљих ваљака у којима су се кретали клипови кондензирајући ваздух. Сврха целог апарата била је да натече тетиву огромног лука. Овај механизам је развијао страховиту снагу, тако да су стреле, избачене из

њег, могле да пробију бивола на раздаљини од хиљаду метара.

Неки други александриски научник, чије је име заборављено, изумео је митраљез. Код његовог апарата окретањем ручице натезала се тетива, а уједно је механизам аутоматски полагао стреле на лук. Стреле су избациване једна за другом, те према томе његов изум претставља прави антички пандан данашњег митраљеза.

Већ за време Христовог живота пара се употребљавала на више начина у практичном животу. У првом реду њоме су се служили у сврху грејања, баш као и данас. Али то није било све. Херон Александриски конструисао је прву парну турбину 1500 година пре но што је Џејмс Уат приметно да из лонца с врелом водом излазе мехурићи.

Стари Римљани су правили циви за прскање од говеђих црева. Оне су биле доста несретне, али су ипак пенушавале сврху, док су за саме прскалице употребљавали систем ваљака и клипова. И то је било за време цара Трајана у другом веку после Христа.

Трке наса? Приређивали су их и стари Римљани, само не исеу трчали као данас за електричним зецом, већ за комадом кобасице.

Коњске трке? Боксерске борбе? Рвање? Све су то знали и стари Римљани, па су чак борбе у арени догледали до таквог савршенства, какво никада касније није постигнуто.

Биоскоп? Познавали су га већ и

Чиме се бави римска војска у часовима одмора? Она игра футбол!

Легионари су на све своје походе, било да је то у Галију или у пешчане пустиње Африке или у плодну пајонску низију, носили са собом футбол-

ску лопту. Те лопте биле су додуше испуњене крпама, али зато било је и таквих које су биле сашивене од свињске коже, а унутра су имале свињски мехур испуњен ваздухом. И на тим утакмицама неки тадашњи Папац могао је изврсно дати гол.

Стари Маја, индијански амерички староседеоци, играли су по тачно одређеним правилима неку врсту тениса лоптом из стврдног каучуковог сока.

Мислите ли можда да је олимпијски стадион у Јосе Анђелосу, данашњи највећи стадион на свету, којим се Американци толико поносе, заиста врхунац спортског савршенства и комфора? Којешта! Он је тек бледа слика онога што су људи имали пре две хиљаде година. Ни у један од модерних стадиона не можете сместити 320.000 људи, а поготову их не можете испразнити за свега десет минута, а једно и друго су могли да изведу Римљани у свом Циркусу Магнусу.

А Колосеум, чија се арена могла за тили час напунити водом и претворити у базен за пливање? Имамо ли ми нешто тако слично?

И сада реците, има ли места нашој охолости? А то што смо горе навели

је тек мали извод из онога што историја данас зна. Колико има још ствари које још нисмо успели да пронађемо! Сваким даном неуморни историчари и археолози износе на видело све више и више доказа да је људски ум, и пре много хиљада година умео као и данас да пронађе ствари које су олакшавале и успешавале живот.

Мајка је болна...

Дан се полако ближи свом крају,
А са њим и многи животи нестају...
У малој соби слаба светлост гори,
На трошној постељи мајка се са смрћу бори...
Ситне, наборане, скрстила је руке,
К'о да моли да је прођу те наклене муке,
К'о да моли да је смрт поштеди,
Јер тамо — у туђини — њен јединац седи...
И болна мајка, последњом снагом,
Тихо моли Бога,
Да још једном види јединца свога.
О, Боже драги и ја Те молим,
Поштеди мајку и бој отклони,
Јер мајка ова никога нема
Да њеном сину понуде спрема!

Београд, септембра 1942 Бранислава С. Ковачевић

Љубавни суцрот

РОМАН ОД ХАРЛАДА РЕБЕЛИНГА

(6)
Пат мирно климпу главом. Ништа то није нарочито, то би учинио свако за овако лепу девојку. Морао је да призна да му годи њена збуњеност, која се после његових речи још повећала. И заиста, двојка му се учинила још лепша него јутрос кад је спасао. Ухватио је себе у грешној мисли, а то је била жеља да је загрли и пољуби. Глупости, напољу чека публика!

Музика у циркусу замуку, рефлектори се угасише, а у тами се појавише крупна осветљена слова: „Пат Старпер — Победник Смрти“. То је било изненађење које је директор Хаслингер приредио свом госту.

Доброш убрзано задобова. Јарком светлошћу засјаху рефлектори и осветлише мали бели трапез под самом куполом циркуса. Танке као нити изгледале су лествице од ужета које су водиле до трапеза, у вртоглаву висину.

У препуном циркусу владала је нема тишина. Зар оданде, одозго да се усуди неко да скочи? Просто немогућно!

Бучно одјекнуше фанфаре. Лакеји направивше шинлар на улазу.

Са напрегнутом пажњом гледала је Хана шта се збива. Шанпато је рекла свом спасоци:

— Сад ће се појавити Пат Старпер! Да ли га знате?

Пат одмахну главом:

— Нажалост, не познајем га. Али сад ћу да га упознам. И ви, мала госпођице.

С тим речима, на Ханино велико запрепаћење, упути се право на мањез. Она учини инстинктивни покрет да га задржи, али одмах, постиђена, обори главу. На то је, забога, Пат Старпер! Ах, колико је глупа! Ко би иначе могао да изведе онај јутрошњи подвиг! У исто време осети се пресрећна и скоро поносна што јој је баш Пат Старпер спасао живот...

Фамфаре нагло замукоше. У спопу блиставе светлости, усред арене, стајао је витак али снажан мушкарац у белом фраку.

Поклоно се отмено публици и са елегантном сипетношћу коју даје извешаност почео се пењати танким лествицама, са свих страна обасјаван рефлекторима.

У напрегнутој пажњи пролазно је секунд за секундом. Пат се по се све више и више, све до куполе. Сада је стигао до беле отскочне даске на врху.

У публици зашуми шанат. Да ли је могуће да ће Американац да скочи са те висине? То је немогућно! То је сигурна смрт! На ту нема никакве мреже ни направе! Само неколико ужета и пречки стојало је на расположењу човеку који је хтео да победи смрт.

Опет убрзано забубња доброш. У публици завлада гробна тишина.

Самоуверено погледа Пат у мањез, који је под њим зјанпо као мрачан попор. Затрентао је очима због јаког осветљена рефлектора уперених на њега. Данас се осећао сигуран и јак као никада дотле. Борба са смрћу била је данас за њега играчка.

Овде горе он је господар. Са лакоћом отресао се свих мисли и концептисао сву пажњу на задатак који треба да изврши. Ово му је био први скок у сасвим новим приликама, и најмања грешка могла је сигурно да се освети.

Пажљиво је одмерно три тачке, на којима је требало да се у скоку задржи. Лице му се укочи а онда руком даде знак.

Завлада тајац. Чуо се само пригушен, узвик неке жене која није могла да издржи. На пола висине ухватио је у лету трапез, који је у снажном замаху полетео у вис. На правом месту круга пустио је Пат трапез, направио салто мортале и полетео према другом трапезу. У прави час ухватило

су му руке пречку трећег трапеза. Погледом једва се могла пратити брзина којом се све одиграло. Трапез услед тежине и залета направио је бесомучан круг. У доњем делу круга испустио је Пат пречку, направно још један салто и дохватио последњи трапез који није више био високо од земље.

Елегантним скоком нашао се Пат на земљи. Без замора, као да се ништа није десило.

У том ренутку требало је да музика засвира туш, али „маестро“ се био толико занео да је заборавио да дигне диригентски штапић. Зато се публика прва пренула. Загрми страхан пљесак какав циркус „Метропол“ никада још није чуо. Иако размажен успесима, Пат ипак није очекивао овакву бурну одушевљења. И то баш у Бечу, његовом Бечу. Без престанка је морао да се клања публици. Са великим букетом белих ружа дотрчао је у арену директор Хаслингер. Чврсто је стегао Пату руку и са задовољством стао уз њега пред објектив многобројних фоторепортера. Публика је још бесомучно пљескала.

Најзад, крај. Музика је бучним маршем објавила наставак програма.

На излазу из мањеза Пат се осврнуо као да некога тражи. Хана се скромно повукла у један угао. Пат пође право према њој. Успех коме је била сведок просто је ошамутио. Није могла речи да проговори, само је гледала Пата ужасних очију. Он откине неколико цветова из букета и пружи их Хани.

— Мала Хана, узмите ово, рече срдечно. — Учинићете ми велико задовољство. И још једну молбу имам: не

бисте ли хтели да проведете ово вече са мном?

Хана га погледа изненађено. Да ли га је добро разумела? Славни Пат Старпер позива је да вечера са њим?

Директор Хаслингер кад је видео Пата где стоји са Ханом заврте главом. Шта ли је нашао на овој девојцици? Овај Пат Старпер учинио му се чудан још од првог тренутка. Уосталом, шта се то њега тиче.

Цим приђе Пату и положи му лако руку на раме.

— Опрости, Пате, али не може овако...

Пат га зачуђено погледа. Шта не може?

— Кнез Виндсберг те позива вечерас на пријем. Цео отмени Беч ће бити ту на окупу. Ја сам као менаџер прихватио позив у твоје име...

Последње речи нарочито је нагласио. Пату је било јасно да је Цим у праву.

— Имаш свега час времена да се спремиш. Пази да не задоцниш!

Пат уздахну.

— Немам среће, Хана. Видите, обавезе су обавезе. То су мрачне сенке славних људи. Уосталом, сачекајте ме, одмах ћу да се вратим. У кантини...

Хана блажено климпу главом...

Палата кнеза Виндсберга, у чистом амбир-стилу, саграђена је била пре стотину година у улици Јакеп, дакле још много пре но што је море градских кућа допрло до овог отменог краја. Из велике баште око куће ширио се, после топле пролетне кишице, опојан мирис екзотичног цвећа. Овамо није допирала бука и жагор великог града.

Кнегиња Виндсберг седела је у женском друштву у плавом салону. Њена бела као снег коса у старомодној ви-

сокој фризури личила је на кнежевску круну. На црној атласној вечерњој хаљини имала је само један украс: велики дијамантски брош са чувеним црним бисером у средини. То је био породични накит кнежева Виндсберг.

Разговор се водио о великом балу који је претстојао. Кнегиња је слушала разговор с љубазним осмехом на лицу, али по замишљеном погледу видело се да мисли на друге ствари.

Она је мислима на давно прошле дане, кад је приликом једног лова, њој за љубав, смели поручник фон Редиген хтео да преплива коњем Дунав. Скочио је у мутне валове са мирним и хладним осмејком и више се није вратио. Много година се она кајала због свог непромишљеног поступка али било је доккап. Као црна сенка лежало је тај догађај на њеној младости. А после се, по дужности, удала за кнеза Виндсберга и постала дворска дама.

Али зашто се баш данас сетила тог болног догађаја? Због поручниковог осмејка. То је био хладан, миран али одлучан, пркосан осмејак. Баш с таквим осмејком на лицу стајао је данас онај Пат Старпер насред арене пре но што је ставио живот на копку у својој смелој тачки. Зато га је и позвала на пријем.

У другој соби, музичком салону, било је врло живо. Ту су се видела млада лица, људи који су живели садашњицом. Неоспорна краљица тог круга била је лена бароница Бакоњи. То је била темпераментна, шармантна млада жена, чија је блистава лепота очаравала људе. Њен витки стас, бледолико, спитно лице нежних црта и бујна црна коса давали су јој прави девојачки изглед. Само замишљен израз неких крупних тамноплавих очију чинио је зрелом женом.

Мало по страни од женског друштва стојала је група господи. Они су шанпато претресали једну скандалозну аферу, која је тих дана забављала цело Беч.

Само један међу њима изгледа да се досађивао. То је био барон Шандор Бакоњи. На његовом негованом бледом лицу опажали су се трагови умора и блазираности. Оваква друштва била су му у последње време досадна до ала бога. Жеља га је вукла у Принца Еугена улици, где је Арпад Срењки, један његов пријатељ, отворио малу коцкарницу за један отменији круг. А барона Бакоњија у последње време ухватила је права коцкарска страст.

Овамо је био дошао само по жељи своје жене. Она је била стојер око кога се вртео цео његов живот. Барон Бакоњи је обожавао своју жену, али је био страшно љубоморан. Зато је ни за тренутак није пуштао саму.

И сад се наместило тако да је могао да посматра у високом, узаном старинском огледалу. Она је баш разговарала са двојицом господи. Гле, сада се оном млаћем, који јој је пољубио руку, заводљиво осмехнула! Лице барона Бакоњија болно се стегну. По неки пут као сада у овом тренутку, и сам је увиђао бесмисленост својих мисли. То вечно сумњицење сагоревало је, просто његове нерве. Зато се најбоље осећао за коцкарским столом. Ту је заборављао све на свету, па и своју љубомору. И тако растрзан од две страсти осећао се барон Бакоњи страшно несрећним. Зато је имао само једну жељу: да побегне негде далеко где нема ни жена ни карата, али је и сам знао да не би никада имао снаге да се отргне...

Сан о татином загрљају

*Увек те видим како руке шириш, да ме и загрљај примиш.
А ја се пожурих у загрљај тај,
И тад се пробудим, и видим да то није јава,
Већ да је само то био сан.*

*Ах, да ли ће доћи једном и тај дан,
Да те загрлим, али да буде јава,
А не само сан.*

*Да дођеш, и да паднем у загрљај твој,
Ох, како желим тај срећни час,
То ће бити најсрећнији дан мој,
А и твој, јер ћеш да загрлиш све нас.*

*Желим смо те, јер те дуго видели писмо,
Ал' смо ипак срећни кад добијемо
Твоје заробљничко писмо.*

*Она садрже сву љубав и боле,
То нам пише татица који нас све много воле.
Та је писма твоја рука писала,
Која ме је увек нежно миловала.*

*Из писма се види сва чежња за нама,
Ах, шта би смо све дали да можеш бити с нама,
Да будемо срећни као ранијих дана.*

*Ох, како је слатко рећи:
Ја имам свога тату,
Иако није поред мене,
Већ заробљеник у рату.*

*Доћи ћеш нам татице,
Да загрлиш мене и мог малог бату,
Који још и незна свога доброг тату.*

*Ови редови нек ти замене топле пољупце
Од твога Веље и твоје Јелице.*

Београд, септембра 1942.

Јелица Душ. Николића,
уч. III раз. осн. школе

ћерка Душ. Вел. Николића, рез. официра
у заробљеништву.

(Наставиће се)

Марија

ПИШЕ: СМИЉА БОРЂЕВИЋ

Звала се Марија, што значи бол. Самим својим именом била је предодређена за патњу. Али као што у животу ништа није једнострано, тако је и она имала своју срећну страну живота. Ту своју срећу искупила је, додуше, по цени малог греха, али јој се овај сада неумитно светио.

Удали су је рано, за човека мирног, сталоженог и знатно старијег од ње. Није га никада волела. Шта више, често је осећала праву мржњу кад би посматрала његово смишљено кретање, високе и чврсте крагне које би је увек нажуљиле при опроштајном и одмереном пољупцу. Они су једно другом били потпуно страни...

А онда се појавио он. Пун полета, живота и, истовремено, неког чудног устручавања. Ова супротност ју је нарочито привлачила. Мало по мало, његово друштво постајало јој је све вепоходније. Осећала је све већу приврженост према њему, налазећи у њему све оне особине које су недостајале њеном мужу. А он је, са своје стране, био очаран женом која је успела да опније његова чула и потпуно освоји његову необуздану природу. Она му је била не само љубавница, већ је између њих постојало разумевање какво је ретко између мушкарца и жене.

Да, али постојао је и њен муж. Тај Јадник, који је, уосталом, на свој начин волео Марију, није био крив што га је несрећан случај ставио као живу препреку између њих двоје, који су, по свим знацима судећи, били створени једно за друго. Љубав је често свирепа и може и код најосећајније природе да побуди немилосрђе. Кад јој се муж разболео, Марија је без икакве бриге савести жељела да што пре умре. Неговала га је као од беле, тако да је можда и сама допринела његовом свршетку. Сад је пут ка новом животу био слободан...

Марија се ускоро преудала за човека кога је обожаваала и који јој је једини могао да пружи пуну срећу. Срећа? Зар то не значи нешто варљиво, променљиво као време? Или, као човек који никад није задовољан оним што оствари, већ стално тражи нове успехе...

По њиховом повратку с мора, Марија је приметила мрачно расположење свог мужа. Инстинктом заљубљене жене, одмах је осетила да је у питању супарница. На сунчаном спруду, на коме је с мужем проводила лето, спријатељила се с једном изванредно симпатичном женом, која је својом лепотом изазвала двоструко сажаљење због узетости ногу и неомичности на коју је била осуђена. Млада жена била је и поред свега тога веома весела и својом духовитошћу освајала на први поглед. Она је обично била у пратњи своје млађе сестре, необично враголасте младе девојке. После извесног зрелана, док је Марија нешто из сажаљења, а нешто и из симпатија била често у друштву болеснице, приметила је да њен муж налази све више задовољства у друштву млађе сестре. Прво је мислила да је реч о пролазном, наивном флерту, али је убрзо морално увидела да је ствар озбиљна, пошто се и мала, ма да несвесна тога, лудо заљубила у њеног мужа. Убрзала је одлазак. Сада је била осуђена да гледа борбу и тугу вољеног мужа.

Њена љубав, која је превазилазила обичну чулност, патила је утолико више што није имала храбрости да учини крај патњи њих двоје. Познавајући одлично чудну природу свог мужа, знала је да из овога постоји само један излаз. А онда, она је донела једну одлуку која јој се на махове чинила лудом, а на махове неизбегном. Приметила је да је њен муж још увек нежан и пажљив, и да се свим силама труди да сакрије равнодушност према њој као према жени. Она више није могла очарати његове чула. На добре, жртвоваће се. Знала је да ће на тај начин заувек остати његов идол, пошто га ниједна жена није умела тако да схвати и освоји његово говорење као она. Доказале му своју љубав и на овај начин.

После непронаване ноћи спаковала је своје ствари. А затим села и написала овакво писмо:

"Синоћ ме ниси пољубио при одласку на спавање. Тако је боље, јер си ме тиме можда још могао да поколе-

Тривија о отрмици

ПИШЕ: МИЛОШ СИМИЋ

Кад је стигао пред своја врата, човек је тек онда одахнуо. Извадио је марамицу из џепа и избрисао ознојено чело.

— Једва једном да стигнем — шапнуо је без даха.

Потражио је кључ. Рука му је подрхтавала кад је откључавао врата. Ушавши у собу, срушио се уморно у столицу. Неколико тренутака није ништа мислио. У глави је осећао потпуно празнину...

Онда је дохватио цигарету. Али, после првих димова, беспомоћно је угашио у пенељари.

— То ми уопште није било потребно — продужио је човек да размисли на глас. — Није ми се смело десити да будем тако неопрезан. Доврага, то су сви видели. Понашао сам се као најобичнији почетник, као ситни џепарош у трамвају.

баш и да промениш моју одлуку, која те ослобађа за нову љубав. Немој ме жалити. Немој ништа да пребалујеш себи, јер си ми пружио непомућено срећу дужи него што овај кратки живот допушта. Људи кажу да збир срећних часова у животу не износи ни недељу дана. А ја сам била срећна пуних десет година. Хвала ти! Твоја срећа и израз озарености, који ниси умео сакрити на мору, и који ће сада моћи да замени дубоку сету утиснуту у последње време на твојм линку, даће ми снаге да пребродим бол растанка. Буди срећан, и не тугуј због мене, пошто је одрицање које ће усрећити тебе за мене само сладак бол. Марија".

Не! Нешто се мора предузети... Одједном, као да га је опекала нека мисао, скочио је са столице.

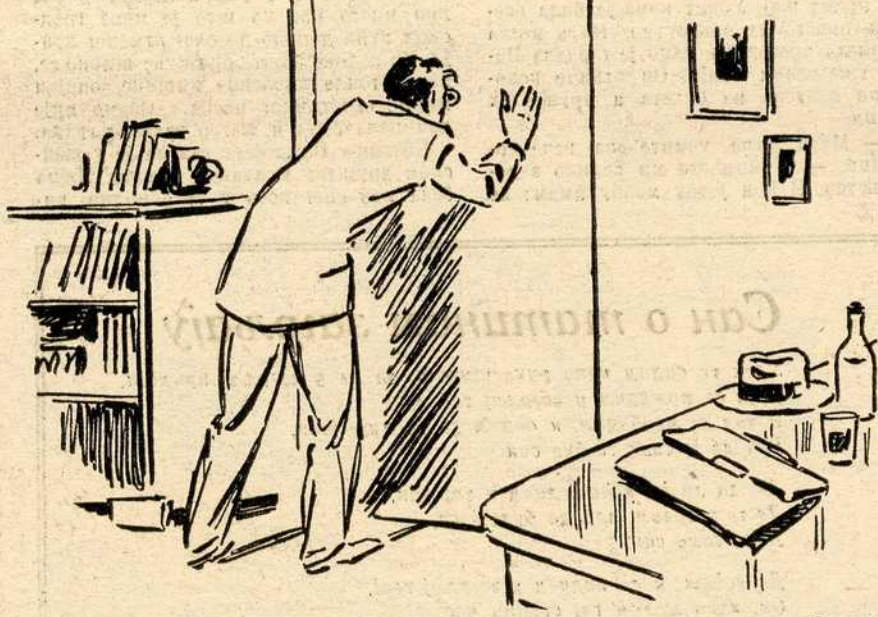
— Зар нисам могао да се раније тога сетим? Доврага, па то је бар просто.

Сетио се свог професора хемије и једног занимљивог часа који му је остао урезан у сећању.

— Сирће је врло јака киселина — рекао је професор. — У њој се растварају многе материје. Ваљда вам је позната она прича из историје о Клеопатри и Цезару. Египатска краљица је чак и у вино растварала ниске бисера са свог врата, само да би гоуба била што скупља, како је била обећала Римљанину.

Човек је изјурно из стана. Улетео је у једну бакалницу.

— То ћете ваљда за салату? — питао је бакалник.

Пред очима му је опет искрснуо цео приказ. Видео је јувелира, бледог у лицу као смрт. Видео је остале, који су се у том тренутку задесили у јувелировој радњи.

— Господе — рекао је јувелир. — Овог тренутка нестала ми је највреднија огрлица. Не бих жељео да вам старам неугодности. Али, ја морам и на себе да мислим. Будите љубазни, оставите своје адресе. Ја морам да обавестим полицију.

И тај човек, који је био ван себе од узбуђења због нестанка његове највредније огрлице, упорно је посматрао баш њега. Као да је знао...

— Него шта! — опет је рекао гласно човек. Дабоме да је знао. Није ваљда био слеп кад сам је ставио у џеп.

Ни сам не зна како се обрео на улици. Појурно је као махнит. Потрчао је да ускочи у трамвај, али се предомислио. Боље је да иде пешке... И од једном се тргао. Неко га је узхватио за рукав. „Молим вас, господине, шибаницу!“ Потражио је кутују. А човек који га је зауставио није скидао поглед с њега палећи цигарету...

И најзад, стигао је кући. Али шта сад? Полиција може сваки час да се појави. Била би најобичнија бесмислица крити огрлицу. Ту више не помаже никаква вештина. За трен она ће је наћи.

— И зар да због тога заглавим? — јаукио је човек.

Није стигао да му одговори. Јурнуо је опет уз степенице. Био је најзад у стану. Опет је одахнуо.

— Сад ми ништа не могу. Ако се појаве, ставићу брзо ниску у чашу са сирћетом. И, готова ствар!

Извадио је огрлицу. Посматрао је неколико тренутака засењена погледа.

— Читаво богатство! — шапнуо је задивљено.

Скоро у истом тренутку одјекнуло је звонче на вратима.

— Ко је сад? — претрнуо је човек. Појурно је вратима. Провирио. Напољу је стајао жандарм. Само је њега видео. Вероватно их има више. Отсекоше му се ноге.

— Један тренутак! — довикнуо је он кроз врата.

Зачудно се хладнокрвности свог гласа. Улетео је у собу. Ставио огрлицу у чашу са сирћетом. Све је то трајало кратко време. У чашу је остао само кенџић.

Пошао је вратима. Отворио их.

— Молим!

— Изволите позив из кварта — рекао је жандарм.

— Не знате зашто?

Жандарм се почеша иза увата.

— Па, рече ми гос'н писар да треба да сутра донесете ваше пореско уверење због регулисања овог рачуна. Знате, опет, онај исти рачун што вас стално јуре преко кварта због њега...

Савети НАШЕГ ЛЕКАРА

Може ли се и како спријечити артериосклероза?

„Човек има онолико година колико су стари његови крвни судови“ рекао је једном један познати лекар. И то је тачно, јер на крвним судовима се у главном испољавају све промене које се догађају током година у једном организму. Крвни судови морају непрекидно, дану и ноћу, од рођења па до смрти, да трпе стални прилив и одлив крви, све промене у крвотоку и све штетне утицаје, од чисто нервних па до најразличитијих отрова, којима се човек током живота, свесно и несвесно трује. Због тога није чудно што се они временом мењају, постају крути и мање еластични, теже се скупљају и шире, пропунтају мању количину крви и према томе слабије исхрањују сва ткива. Промене које се јављају на крвним судовима условљене су самим животом. Али оне могу бити мање или веће, могу се јавити раније или доцније.

Таложњем извесних материја у већ општењем крвних судова, настаје тзв. артериосклероза. Услед тога крвни судови постају крти и то има за последицу, прво слабију исхрану свих ткива и органа, међу којима су и мозак и срце, затим услед слабије њихове еластичности срце мора више да се напреже, те се временом прошири, а доцније и попусти и напослетку услед промене у њима, крвни судови лакше прекају те долази до крвавења у појединим органима, од којих су они у мозгу („индол“) најопаснији. Повећање крвног притиска не мора бити увек сразмерно степену артериосклерозе, јер има људи са сигурном „склерозом“ крвних судова а сасвим нормалним крвним притиском, док напротив има особа, младих, које немају артериосклерозу, али имају јако повећан притисак крви. То долази отуд што повећање крвног притиска настаје као последица обољења бубрега или поремећаја у функцији жлезда са унутрашњим лучењем (нарочито хипофизе) или напослетку услед нервног утицаја. Према томе не сме се сматрати да је повећани крвни притисак израз артериосклерозе (може постојати и једно и друго али су то независне појаве), нити да артериосклероза мора да изазове повећање притиска крви.

Несумњиво је да данас има све више и више људи који болују од обољења срца и крвотока, тј. крвних судова, па према томе и од артериосклерозе. За ту појаву постоје сигурно многи узроци. Први је што људи, сада, просечно дуже живе, те дочекују дубљу старост у којој је артериосклероза јасније изражена него ли у млађим годинама. Затим, људи живе у тежим, нарочито душевним условима; многобројне трзавице, бриге, духовни напори и др. несумњиво штетно утичу на крвне судове и на тај начин убрзавају и иначе неизбежан процес „скречавача“ артерија. Напослетку сам начин живота, неподесна исхрана, дуван, алкохол, кварни зуби, оболели крајници, разне заразне и друге, напр. хроничне болести, недовољно кретање по чистом ваздуху, недовољна гимнастика итд. доприносе ранијој појави артериосклерозе.

Артериосклерозу немогуће је спријечити. Али се њена појава може одголожити. То зависи од прилика под којима и од начина како човек живи. Интересантно је да од артериосклерозе најчешће болују имућнији, који се више хране и уопште уживају, а мало се крећу. Према томе умереност и хигијенске начин живота у сваком погледу најбољи су лек од артериосклерозе. Сви остали лекови — међу којима је још најомљенији! — не користе много и подложни су само променама моде у медицини и вештини рекламе произвођача.

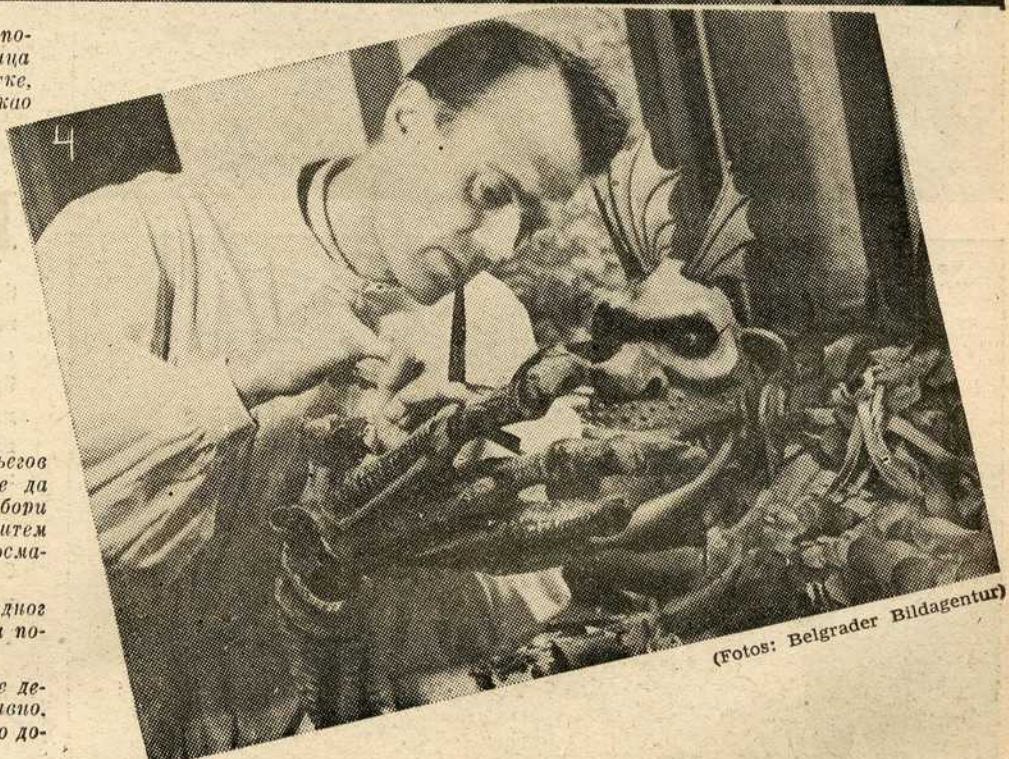
Д-р С.

ПОЗОРИШТЕ Лутака

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БЛИОТЕКА

Позориште лутака право је уживање не само за малу него и за велику, такозвану озбиљну публику. У Немачкој, на пример, где марионетско позориште има своју велику традицију, постоји специјални институт за позоришта лутака. Тај институт се стара да чак и војници на фронту могу да уживају у претставама у којима лутке играју. Њему је стављено у дужност да бира комаде и институт је нашао да је најподесније ако се у тим комадима оживи традиција старогерманског народног епоса. То су приче о старим јунацима, краљевима и краљицама, змајевима и лепим принцезама. Наша серија слика приказује спремање једног таквог популарног комада за позориште лутака. То је прича о »Беовулфу«, краљу Литланда, његовом верном витезу и њиховим јуначким подвизима, против морског чудовишта »Грендела«.

1) Један приказ на позоришци: два глумца управљају са три лутке, па опет је сцена као жиса.

2) „Беовулф“ и његов верни витез који ће да се на позоришци бори с морским чудовиштем „Гренделом“ — посматрају из близа.

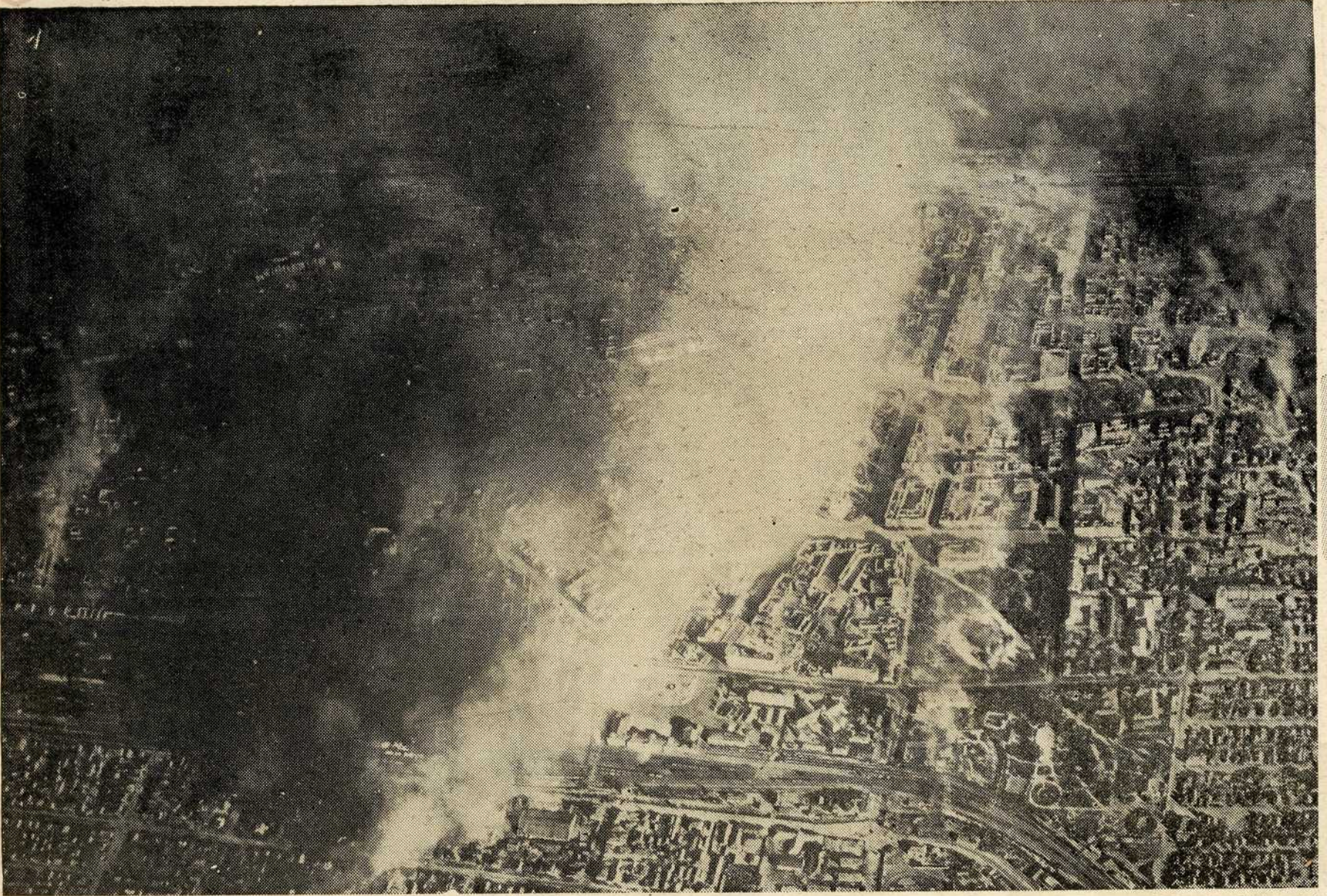
3) „Костимирање“ једног лица пре изласка на позоришци.

4) И „змај“ из приче делује врло импресивно. Уметник ми још само до-терује канџе.

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

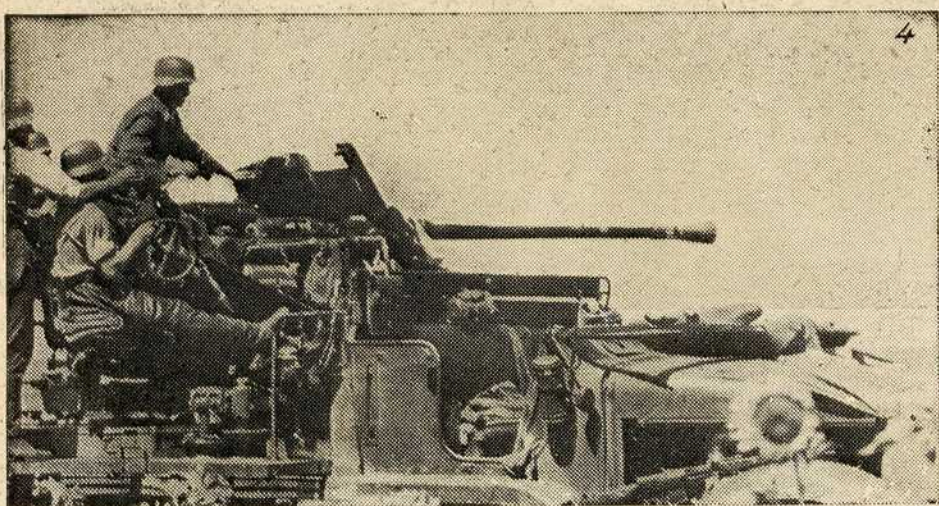

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

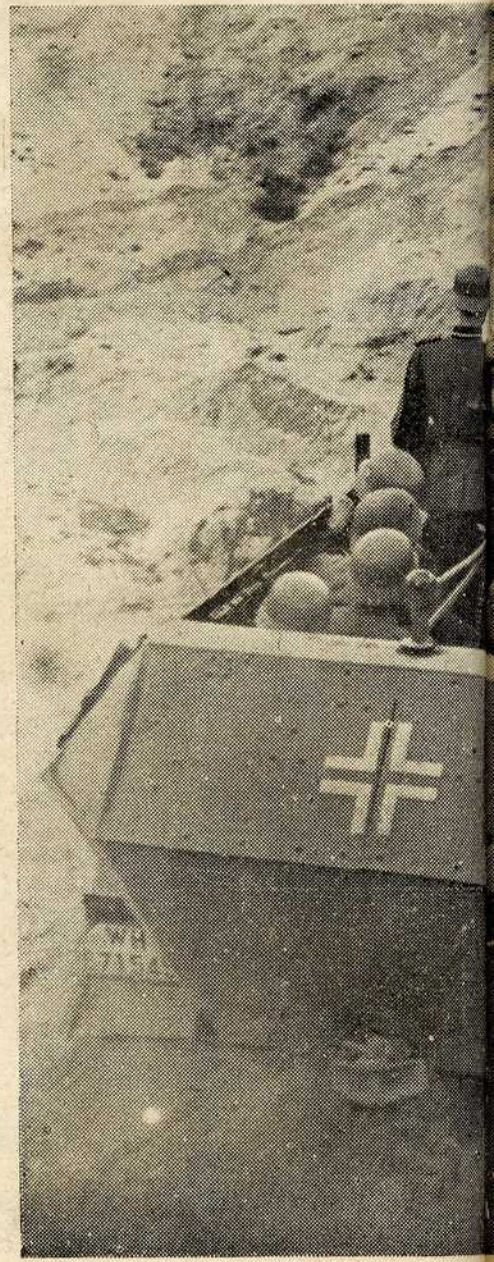

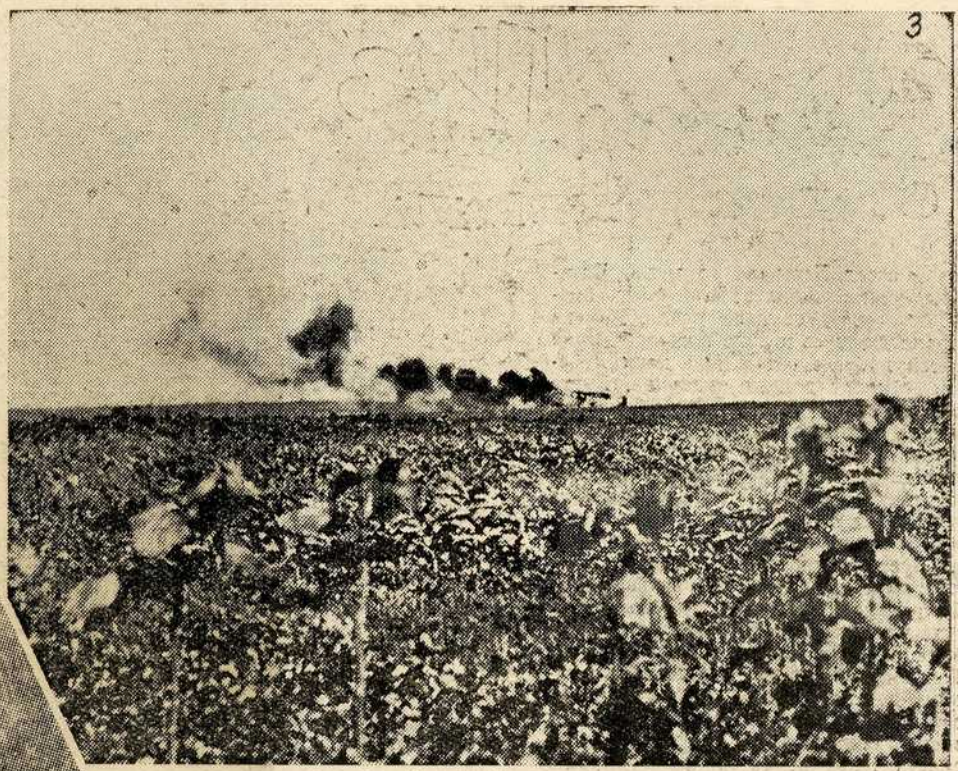
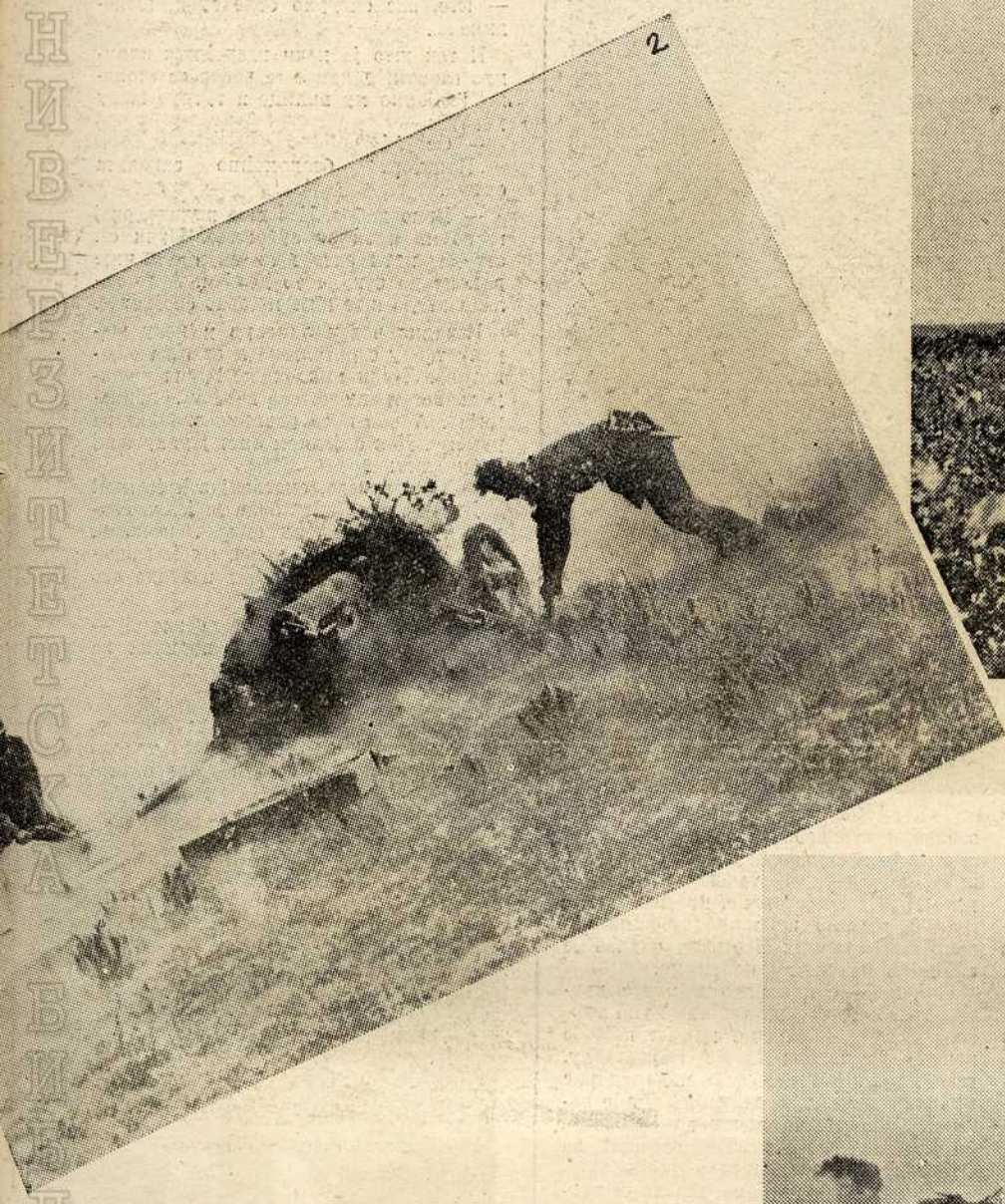
(Fotos: Belgrader Bildagentur)

И пред Стаљинградом

Пред Стаљинградом бије се још увек одлучна битка. Совјети свом упорношћу бране овај град на Волги, најважнијој саобраћајници Совјетске Русије. Губитком Стаљинграда био би совјетски фронт преполовљен у два дела и армије маршала Тимошенка одвојене од група армија које држе средњи део Источног фронта. Наша серија слика приказује призоре из те гигантске борбе грандиозних размера какве не памти свет ни историја ратова уопште.

1) Стаљинград у пламену. Станице које се налазе у средишту вароши биле су центар напада немачке авијације.

2) У јеку борбе: брзом палбом обасипа противавионски топ непријатеља који се утврдио у једној степској ували.

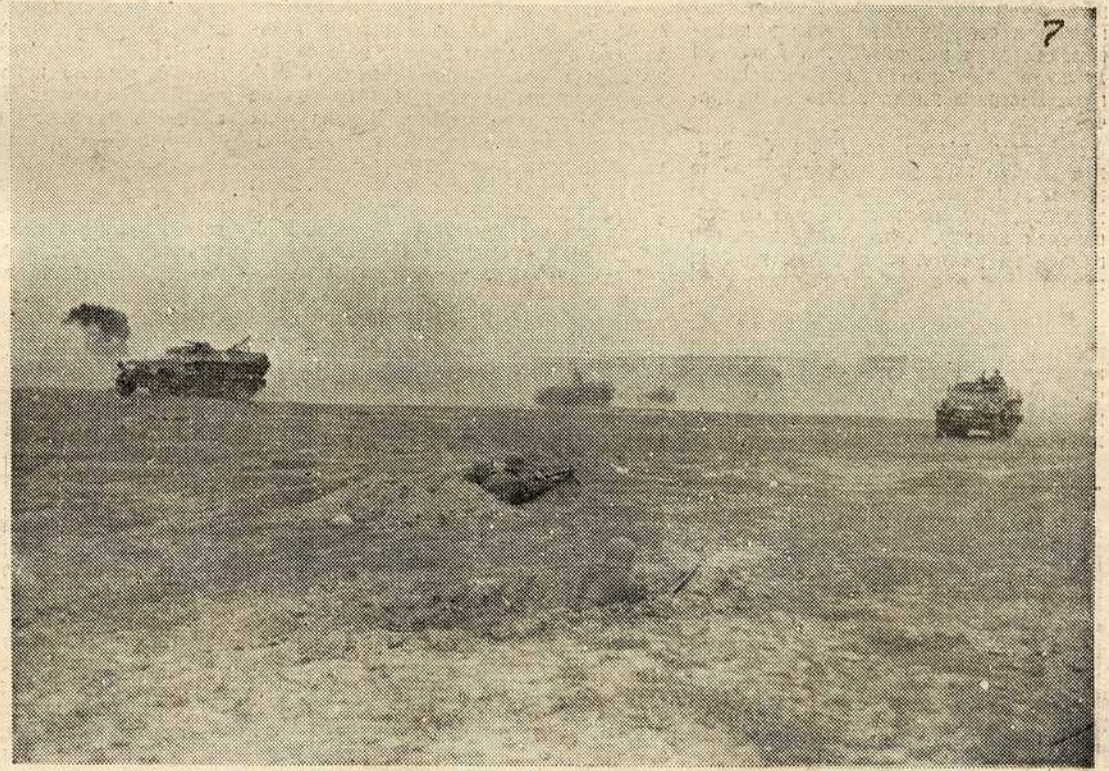
3) Борбе око Стаљинграда воде се у бескрајним пољима сунцокрета. Један совјетски тешки тенк запаљен је пуним поготком гранате противавионског оруђа.

4) Противколско оруђе спремно за акцију која треба да почне сваког тренутка чим наиђу совјетски тенкови.

5) Нове немачке формације „оклопљених гренадира“ напредују поред тенкова.

6) и 7) „Оклопљени гренадири“ су нове комбиноване јединице немачке војске. То је пешадија у оклопљеним колима спремна за борбу пешке и из тенкова. Код Стаљинграда ове трупе су нашле нарочито целисходну примену

8) Бољшевици заробљени северно од Стаљинграда чекају да буду транспортовани у позадину.

Сликари СТАРОГ БЕОГРАДА

Изглед Београда се мења. Читави блокови кућа нестају, просецају се нове улице. На све стране дижу се велике вишеспратнице и тек понегде остаје још неки кућерак, стиснут између кућерина. Пусте пољане које су се још пре двадесетак година пружале одмах из града постале су булевари и шеталишта. Сваким даном Београд све више личи на милионску варош. И лагано, једна за другом, нестају све оне успомене старог Београда којих се још понеки сећају Београђани сећа са уздахом...

Хиљаде људи пробу сваког дана београдским улицама. На све стране гутље трамваји, пиште сирене аутомобила. И људи пролазе на осврћући се. Гек понеком застане око на ниској кућици под херамидом, на контрасту тог звета који нестаје и новог времена, у њаку вишеспратних палата, густог шлета телефонских жица, бесомучног итектања писаћих машина које допире кроз отворене прозоре и задихане вурбе у холовима зграда великих надлежстава.

Пролазе људи поред тих кућерака. Ретки су они који слуте да су се у многим тим кућицама равали и умнрали људи који су у прохујалим деценијама и столећима управљали државом, стварали историју... А још ређи су људи који би о тим старим успоменама Београда умели нешто да испричају.

Међутим, нашао се један београдски сликар који је одлучио да све те старе успомене београдске, којих је сваки даном све мање, сачува на сликарском платну. Београђани су га већ виђали на улици, са кичицом у руци, гамо где су пре кратког времена имале да ишчезну оне страћаре на Славији или у некој другој улици са још којим заосталим кућерком коме немилноиво прети иста судбина. На тај начин, овај сликар, г. Лукијан Бибић, успео је да начини око тридесет плагана са мотивима из старог Београда. Међу њима постоји и слика кафане

Г. Лукијан Бибић завршава један од својих последњих радова из старог Београда.

„Зелени Венац“. Данас се свуд унаоколо дижу велике грађевине око те страћаре, једне од последњих у некадашњој Господској улици, које се мало који живи Београђани сећа. Чудно звучи да је ту још 1870 године било београдско гробље. Понека седа старина сачувала је успомену, из најранијих дана свог детињства, на празнике у старом Београду, када је Књаз Михаило пролазио Господском улицом, поред гробља, данашњим Зеленим Венцом, идући у Саборну Цркву.

У данашњој улици Краља Петра недавно је нестало једног кућерка, некадашње кафане „Ресаве“, најстарије београдске кафане. Ту је за турске владавине био такозвани ујумат, са лагумима испод куће у којима су се држали затвореници. Још доскора, до самог рушења кафане „Ресаве“ остале су још на зидовима алке за које су се

везивали сужњени ланцима. У двориниу кафане налазила се стара трошна кућа, која је данас такође срушена, и у којој је у своје време, пре неких 200 година, живело неколико турских паша. И ту старину Београда очувао је г. Бибић на својим платнима.

Г. Бибић је насликао и многе друге мотиве. Ту је она трошна кућа турског типа у Босанској улици, која је некада припадала Стеви Бајаловићу, професору реалке, и која и дан данас привлачи пажњу пролазника. Ту је кафана „Манак“, на књијара Валожић, на недавно нестала „Три сељака“ на Славији, и многи други мотиви.

Али г. Бибић не намерава да се застави само на овоме.

— Желео бих на сваки начин — каже он, — да обезбедим трајан спомен последњим остацима Београда који лагано ишчезава...

Промрља човек неко име, невероватно дугачко, језик да се поломи.

— И опет су људи били срећни и задовољни — заврши он без предаха. — Ето, вас сигурно боле зуби, господине...

И тек што је неки несрећник климнуо главом, докопао га човек са столице, разјанио му вилице и тутнуо шаку унутра:

— Овај? „Пацијент“ беспомоћно заколута очима.

— Врло добро. Као што видите, овај господин пати од зубобоље. Мучи се, страда, пати зато што ниједном није размислио откуда то долази. А то долази отуда што није негововао своје зубе.

Извадио човек однекуд и неку шарену таблу с цртежима и стао да објашњава. Људи придоласе. Група постаје сваког тренутка све већа у „ординацији“. А човек се распричао. Млатара рукама. Док одједном опет јаукну, онај несрећник:

— Бре, човече, спасавај већ једном! Други „пацијент“ била је једна снаша. Трећи — неки судски позивар. Док је дошао себи, човек му је завратио главу и за тили час извадио зуб — прстима...

— Док трепнеш, нема га више! — галами човек и опет се прониће на столицу.

*

Помаже ли шта, питате се сигурно. Да ли боли? Ако сте донста толико радознали, или можда и сами патите

— Штрца ли још, снашо? (Снимци: А. Симић)

од зубобоље, отидите на питајте остале „пацијенте“... А њих је увек много... Сваког дана и увек, на сред улице...

Човек који је »задужио човечанство«

Окуд се створи сто на тротоару и кад пре човек распореди силу божју којекаквих бочица и кутијица, то је занста тешко рећи. У сваком случају, док се исине на столицу и замлатара звонцетом, људи се већ почну да искунљају...

А човек се раскопча, прописно искашље и онда се развиче колико га грло пош:

— Чувајте зубе, господе! Никоме од вас не пада на ум колико сваког дана губите у коме год хоћете погледу зато што не пазите на своје зубе. Зубобо-

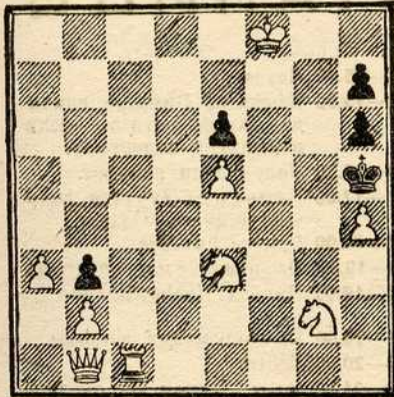
Г.ре — Док трепнеш, нигде га нема!

Десно — Публике у „ординацији“ сваког тренутка је све више.

ШАХ

ПРОБЛЕМ БР. 38
ВОРМАЛД

Бели вуче и даје црне мат у два похода.

Решење проблема број 37 (Арне Такале): 1) Sf3-g5.

ПРИМЉЕНИ КРАЉИЧИН ГАМБИТ (Играно у мечу 1935 године)

Бели: Ђорђе Авировић. — Црни: проф. Б. Павловић.

- 1) d2-d4, d7-d5; 2) c2-c4, d5:c4;
- 3) Sg1-f3, Sg8-f6; 4) e2-e3, e7-e6;
- 5) Sb1-c3, c7-c5; 6) Lf1:c4, a7-a6;
- 7) a2-a4, Lf8-e7; 8) o-o, o-o; 9) Dd1-e2, c5:d4; 10) e3:d4, Sb8-c6;
- 11) Lc1-g5!, Sc6-a5; 12) Lc4-d3, h7-h6; 13) Lg5:f6, Le7:f6; 14) De2-e4, g7-g6; 15) Sf3-e3, Lf6:e5; 16) d4:e5, Lc8-d7; 17) De4-e3; Kg8-g7;
- 18) Sc3-e4, Ld7-c6; 19) Se4-f6, Sa5-b3; 20) Ta1-a3! Sb3-d4; 21) Ld3-e4, Lc6:e4; 22) De3:h6+!, Kg7:h6; 23) Ta3-h3+.

Црни предаје пошто не може да брани мат. Елегантан завршетак.

ХРАБРИ ПАРТНЕР

На неком турниру почетком овога века немачки вештак Шлехтер у одличном стилу водио је напад против неког слабијег противника. Имао је победу већ сигурну, али је хтео елегантно да заврши. На несрећу подметнуто је своју краљицу пред противничког пешака. На свој ужас брзо је видео шта је урадио, али није било помоћи. Морао је сада да чека шта ће његов партнер да учини. Овај се, међутим, збунио и није знао шта да ради. Дуго се није усубивао да однесе краљицу плашећи се да је то нека духовита Шлехтерова замка. Размишљао је више од пола часа. Затим је блед, уздрхталом руком дохватио Шлехтерову краљицу и рекао:

— Узеху је па сад шта буде, буде!

Шлехтер се насмејао и иронично одговорио:

— Е, кад сте толико смели и храбри, предајем вам партију!

Размислите мало!

КОЛИКО МУ ЈЕ БИЛО ГОДИНА?

У једном друштву сви су захтевали да сваки каже колико му је година. На то је први одговорио:

— Ако обе цифре броја мојих година саберете и абир помножите са пет — производ ће показати колико ћу бити стар кроз четири године.

Можете ли израчунати колико он има сада година?

Одговор у идућем броју.

ШТА ЈЕ ТО?

- 1) Шта на себи кућу носи?
- 2) Шта по ноћи цвати, а по дану вене?
- 3) Шта путем иде, а пут не тиче?
- 4) Шта само себе у тамницу без кључа затвара?

Одговори у идућем броју!

КВАДРАТИ И ТРОУГЛОВИ

Да ли је могућно да се један квадрат помоћу петнаест прaviх подели тако да се добије двадесет потпуно једнаких троуглова?

Ми тврдимо да је то могућно. Покушајте, а ако у томе не успете, потражите решење које ћемо вам дати у идућем броју.

ЧЕТИРИ КРАТКА ПИТАЊА

- 1) Шта више брме од себе носи?
- 2) Шта воду пије а у небо гледа?
- 3) Шта главом риза, а репом вади жиле?
- 4) Шта гору ломн без руку, а лишће је без зуба?

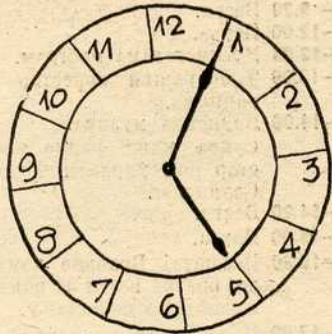
Одговори у идућем броју.

ИМЕ ВУК

Име Вук ипак није толико ретко у нашем народу. Многи људи с тим именом били су јако познати на књижевном, културном или политичком пољу. Можете ли да се сетите кога?

ЧУДНОВАТИ ЧАСОВНИК

Цифре на горњем часовнику треба заменити словима, па да се добију речи следећег значења: 1, 2 — заменица; 1, 2, 3 — врло; 2, 3, 4 — одчија кожа; 2, 3, 4, 5 — Персија; 3, 4, 5 — превремен; 3, 4, 5, 6 — шовреда; 4, 5, 6 — женско име; 5, 6 — предлог; 5, 6, 7 — јужно воће; 6, 7 — површина мера; 6, 7, 8 — врега папагаја; 7, 8, 9 — посао; 8, 9, 10 — речно острво; 9, 10, 11 — поклоп; 9, 10, 11, 12 — женско име (скраћено).

Такву врсту задатка још нисте имали, зато: размислите мало, а они који не буду наши решење, нека га потраже у идућем броју.

СЕДАМ ЧАЧКАЛИЦА

Задатак није нимало тежак: просто треба седам чачкалица (или шибца) одједном подићи и то помоћу једне, осме чачкалице.

Ако не верујете да је тако штогод могућно, потражите решење у идућем броју.

КАД ЈЕ ТОМА РОЂЕН?

Томе је нагло почео да расте. Кад су га упитали колико има година, он је одговорио:

— „Дан пре јуче имао сам 19 година, али идуће године имаћу двадесет и две“.

Кад је Тома рођен?

Одговор у идућем броју.

Замислите?

ПИТАЊА

- 1 — Шта је аустроманија?
- 2 — Шта је чесмелица?
- 3 — Ко је био Алекса Бачвански?
- 4 — Ко је утврдио православље као државну веру у Србији, када је тај владар живео и које су његове најпознатије задужбине?
- 5 — Ко је написао историју монети Стевана Првовенчаног?
- 6 — Шта је фреско?
- 7 — Ко је био Торквато Тасо?
- 8 — Како се у књижевности звао Никавор Грујић?
- 9 — Ко је био Сенефелдер?
- 10 — Ко је био Донатело?
- 11 — Ко је био Антоан Рајмонди?
- 12 — Ко су били исихасти и мочалиници?
- 13 — Чија су дела: Амафибрион и Заробљеници?
- 14 — Да ли је Јован Јовановић Змај писао и у прози?
- 15 — Ко је био Рафаело Санти?
- 16 — Како се звао римски цар који је дао хришћанству равноправност са многобожанском вером?
- 17 — Ко је преместио престоницу римског царства из Рима у Византију?
- 18 — Када је живео Јаков Пенадовић и шта је он био?
- 19 — Шта је Левитан?
- 20 — Шта је пергамент?

Можете ли се сетити?

КО ЈЕ ТО?

Познајете ли великане свога народа? Давемо вам неколико карактеристичних поједности из живота једног нашег заслужног човека, и то прво оне које су познатије, па затим оне које су мање познате. Према томе на коме се месту сетите о коме је реч, моћи ћете да оцените своје знање историје нашег народа.

Овакако је наш највећи народни песник — гуслар. Рођен је око 1765 године у селу Међашима, у аворничкој области. У мла-

дост је беленео бл богинја и потом је као слеп постао гуслар који проси и живи од песме. Тако је лутао и слагао чак и до Скадра.

Да ли сте се сетили о коме је овде реч? Нисте? Онда наставите даље.

У Србији је прешао 1809 године са српском војском. Све до 1813 године живео је по српским логорима око Дрине. Године 1810 био је у опсађеној Лозници, а несрећне 1813 године пребегло је у Срем и настанало се са породицом у селу Грку.

Сада већ спакако знате о коме је реч. Ако не знате било би добро да прелистате мало историју, а сада наставите.

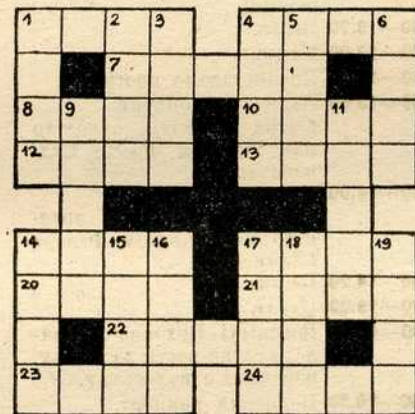
У селу Грку нашао га је Вук Караџић 1815 године и од њега је забележио скоро све песме које говоре о догађајима оних времена. Те песме је наш слепи гуслар сам спевао. Изван тога циклуса могао је Вуку дати само неколико песама међу њима и песму „Смрт Краљевина Марка“.

Дакле, о коме је реч? Још не знате? Онда још свега неколико речи.

Његове песме су узбудљиве, узвишено реторске, понекад пророчански видовите. Пошто је певао само о догађајима који су се десили у његово доба, најчешће о догађајима којима је и сам био приустан, све су му песме пуне историских факата и тиме се разликују од већине других народних песама, јер имају облик стиховане хронике.

Ако вам ни сада није јасно о коме је реч, не остаје вам ништа друго него да погледате одговор који вам дајемо одмах.

Чичићки пиџа

Водоравно: 1) Сточна храна; 4) Селекциони апарат; 7) Место у Француској; 8) Река у Немачкој; 10) Познати извор нафте; 12) Звук; 13) Лице из „Три мускетара“; 14) Испуњава пелу васнону; 17) Инсект; 20) Порекло; 21) Река у Француској; 22) Део света; 23) Без вредности; 24) Место историске битке у старом веку.

Усправно: 1) Део речи; 2) Река у Банату; 3) Житарница; 4) Легендарна владарка; 5) Кавга; 6) Музичко дело; 9) Столарски алат; 11) Део коњске опреме; 14) Одушевљење; 15) Уточиште; 16) Део људског рода; 17) Део пушке; 18) Залив на Јадрану; 19) Ваво.

ИЗ 37-ОГ БРОЈА

Одговор на

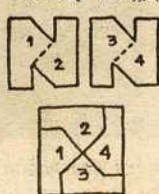
„НЕСВАКИДАШЊЕ ПОГАЂАЊЕ“

Газда Жика је затражио од газда Мике за касу 1389 динара, али је пристао да му да попуст од 700 динара, јер толико је метара висок Цер. Значи за касу је тражио 683 динара. А газда Мика је нудио девет пута 73, јер је Војвода Степа Степановић имао 73 године када је умро. Дакле, нудио је 657 динара. На ту је цену газда Жика пристао и зато је изгубио 26 динара (пошто је тражио 683 динара).

Одговор на „ВОДА И ВИНО“

Треба суд с водом допунити вином, па затим тако добијеном смешом допунити суд с вином. У томе суду биће тада тражена смеша. Јер када се већи суд допуни вином, онда се у њему налази девет децилитара смеше, у којој има један и по децилитар вина. У један и по децилитар смеше налази се дакле једна четвртина вина. Према томе када се мањи суд, у коме је после осипања остао један децилитар вина, допуни смешом, биће у њему један и једна четвртина децилитара вина и исто толико воде.

Одговор на „ДВА ЧУДНОВАТА Н“

Као што видите ствар је веома једноставна. Требало је само мало размислити.

Одговор на „ШЕСТ ЉУДИ И ТРИ ПРЕЗИМЕЊАКА“

Појмимо од возовође, јер о њему има највише података. Он је из Младеновца, а лекар његов презимењак из Београда; он се дакле, не може презивати Ракић, јер је др. Ракић из Ниша. Пошто возовођа има у депу тачно трешину зарале лекара који је родом из Младеновца, а 9.602 није дељиво са три, значи да др. Петровић није тај лекар који је родом из Младеновца. Суграђанин возовођин, дакле, није ни др. Петровић (што смо сад утврдили), ни др. Ракић (за кога нам је речено да је из Ниша), већ др. Војкић. Пошто нам је речено да је лекар — презимењак возовођин из Београда, то значи да тај возовођин презимењак није ни др. Ракић (који је из Ниша), ни др. Војкић (за кога смо сад утврдили да је из Младеновца), већ др. Петровић. Возовођа се, дакле, зове Петровић. — Сад пређимо на ложака: он се не зове Петровић, јер је Петровић возовођа; он није ни Војкић, јер против Војкића игра шаха. Он се, дакле, зове Ракић. — Пошто је возовођа Петровић, а ложака Ракић, контролор је Војкић.

Одговор на „КОЈА ЈЕ ТО РЕКА“

Сакраменто (река у Северној Америци). Из имена те реке, размештајем појединих гласова добијамо имена ових река: Ар (притока Рајне), Арно (река у Италији), Емо (река у Немачкој), Ено (притока Дунава у Немачкој), Кама (притока Волге), Марна (река у Француској), Места (река на Балкану), Ока (притока Волге), Осем (река у Бугарској), Рона (река у Француској), Саона (притока Роне), Сена (река у Француској), Сома (река у Француској), Танаро (притока Поа, Италија), Тара (ову реку знате), Таро (притока Поа), Окер (река у Немачкој), Оста (притока Лабе), Сав (притока Висле), Рено (река у Италији), Рот (река у Немачкој).

Одговор на „КОЛИКО ЈЕ БИЛО САТИ“

Било је дванаест сати.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОРИ

- 1 — Алпарит је врло редак минерал. Вади се из рудника код Алшара у Македонији. Досад су извађена само три мајунша игличаста кристала. Његов хемиски састав још није дефинисан.
- 2 — Миша Атанасијевић (1803—1885), звао се „капетан Миша“. Био је богат трговац. Имао је 74 лађе. Он је подигао зграду старог универзитета у Београду коју је 1863 поконио „свом отацтву“.
- 3 — Јанко Шафарик (1814—1876) био је историчар и државни саветник. Он је основао наш музеј. Вавио се највише издавањем историских споменика и српском нумизматиком.
- 4 — Римска богинја рата (по митологији сестра бога Марса) звала се Белона.
- 5 — Џевер је челик из Дамаска.
- 6 — Алимпије Васиљевић (1831—1911) био је политичар и књижевник. Био је професор гимназије и богословије посве и на Великој Школи. Био је министар, државни саветник и посланик на страни. Књижевни критичар. Писао је и расправе, урбенике. Позната је његова „Историја образованости у Срба“.
- 7 — Смрчак (1649 м.) је највиши врх планине Чемерно (планина у Србији, 13,5 км. источно од Ивањице).
- 8 — Галванизам, галвански електрицитет открио је 1789 године Лујџи Галвани (1737—1798) талијански физиолог професор анатомије у Болонји.
- 9 — Лујџи Галвани је погрешно држао галвански електрицитет за „животињски магнетизам“.
- 10 — Хирологија је споразумевање помоћу знакова претима.
- 11 — Као први српски књижевник може се сматрати св. Сава јер је написао биографију овога оца св. Симеуна.
- 12 — Др. Димитрије Фрушић (1790—1838) био је лекар и новинар, пријатељ Вука Караџића.
- 13 — Браћа Хубер и Јован и сестра Маргарита Ејк. били су холандски сликари из доба ренесансе (XV век).
- 14 — Ујгури је татарски народ, сродан номадима око Леденог Мора, чије су хорде у средњем веку провале у Средњу Европу; потомци су им Мађари или Угри.
- 15 — У околини Ниша, корњача се зове Жељна.
- 16 — Лука Веловић (1854—1930) био је трговац и велики добротвор. Завештао цело своје имање Београдском универзитету.
- 17 — Жена чувеног багдадског калифа Харун-Ал-Рашида звала се Зобена (ф. 831 год.). Њено се име помиње у „Причама из хиљаду и једне ноћи“.
- 18 — Топчидерска река, десна притока Саве, дугачка је око 30 км. Извире на Липовци и улива се у Саву код Чукарице.
- 19 — Илијада, ремек дело у епској поезији старих Грка, састоји се из двадесет четири песме које се приписују Хомеру. Опева борбе Грка око Троје и даје јасну слику тадашње грчке културе.
- 20 — Наш познати вајар Сретен Стојановић рођен је 1898 године у Приједору. Главни му је дело Споменик Змај Јови Јовановићу.

РЕШЕЊЕ УКРПТЕНИХ РЕЧИ

Хоризонтално: 1) Жјилов (Пол). 5) Ида. 6) Баку. 9) Сви. 10) Лешак. 11) Пионир. 13) Тенор. 16) Сенека. 18) Елига. 20) Ман (Томас). 21) Тако. 22) Тен. 23) Орсини. Вертикално: 1) Живи. 2) Илгот. 3) Оберон. 4) Наш. 7) Кан. 8) Укопан. 9) Сплет. 10) Линеа. 12) Нестор. 14) Ремесл. 15) Зла. 17) Капи. 19) Ико. 22) Тн.

Недељни програм БЕОГРАДСКЕ РАДИО-СТАНИЦЕ

Недеља, 20 септембар.

5.00— 6.15 Другарски позdravi.
6.15— 7.00 Јутарњи концерт.
7.00— 7.20 Вести.
7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00— 9.20 Вести.
9.20—10.00 Преподневна музика.
10.00—10.30 Свечани час.
10.30—11.45 Празнични концерт.
11.45—12.00 Недељни преглед за српско становништво.
12.00—12.05 Прелиставамо програм.
12.05—13.00 Подневни концерт. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског.
13.00—14.00 Подневна музика. Свира забавни оркестар под управом Јозефа Штара.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању, забавна музика.
16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
16.05—18.00 Увек само весело.
18.00—18.30 Мајер—Шниц—Хабшид.
18.30—19.00 Српска емисија.
19.00—19.30 Час немачке народне групе.
19.30—19.45 Валтер Гисеклинг свира.
19.45—20.00 Из савремених догађаја на немачком језику.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Срећно у јутру, срећно у вече.
21.40—22.00 Млади београдски стражар
22.00—22.10 Вести.
22.10—24.00 Последњи тон одјекује.
00.00— 1.00 Ноћна музика.

Понедељак, 21 септембар.

5.00— 6.15 Другарски позdravi.
6.15— 7.00 Јутарњи концерт.
7.00— 7.20 Вести.
7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.20—12.00 Пауза.
12.00—12.05 Прелиставамо програм.
12.05—13.00 Подневни концерт.

13.00—14.00 Подневна музика.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
15.30—17.00 Подневни концерт.
17.00—19.00 Српске емисије.
19.00—19.30 Час немачке народне групе.
19.30—19.45 Франц Фелкер пева.
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Бал у опери.
21.40—22.00 Млади београдски стражар
22.00—22.10 Вести.
22.10—23.00 ... а тада идем у Максим.
23.00—24.00 Најчешће дође нешто друго
00.00— 1.00 Састанак у Београду — звучно војничко писмо.

Уторак, 22 септембар.

5.00— 6.15 Другарски позdravi.
6.15— 7.00 Јутарњи концерт.
7.00— 7.20 Вести.
7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00— 9.20 Вести.
9.20—12.00 Пауза.
12.00—12.05 Прелиставамо програм.
12.05—13.00 Подневни концерт. Свира дувачки оркестар под управом Фрање Седлачека.
13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
15.30—16.30 Подневни концерт.
16.30—17.00 Модерна музика за дувачке инструменте.
17.00—19.00 Српске емисије.
19.00—19.30 Час немачке народне групе.
19.30—19.45 Илгаја Тодоровић свира (Чело).
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.00 Кроз пустињу.
21.00—21.40 Оаза — Отаџбина.

21.40—22.00 Млади београдски стражар
22.00—22.10 Вести.
22.10—24.00 Ми позивамо.
00.00— 1.00 Ноћна музика.

Среда, 23 септембар.

5.00— 6.15 Другарски позdravi.
6.15— 7.00 Јутарњи концерт.
7.00— 7.20 Вести.
7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00— 9.20 Вести.
9.20—12.00 Пауза.
12.00—12.05 Прелиставамо програм.
12.05—13.00 Тамбурашки оркестар Аранџици.
13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
15.30—17.00 Поподневни концерт.
17.00—19.00 Српске емисије.
19.00—19.30 Час немачке народне групе.
19.30—19.45 Клаудио Арау свира.
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Певајте с нама.
21.40—22.00 Млади београдски стражар
22.00—22.10 Вести.
22.10—24.00 Пријатељи, живот је леп.
00.00— 1.00 Састанак у Београду — Звучно војничко писмо.

Четвртак, 24 септембар.

5.00— 6.15 Другарски позdravi.
6.15— 7.00 Јутарњи концерт.
7.00— 7.20 Вести.
7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00— 9.20 Вести.
9.20—12.00 Пауза.
12.00—12.05 Прелиставамо програм.
12.05—13.00 Подневни концерт.
13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског.
14.00—14.20 Вести.

14.20—15.00 Пауза.
15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
15.30—16.30 Поподневни концерт.
16.30—17.00 Београдска гудачки квартет Немечек—Слатни.
17.00—19.00 Српске емисије.
19.00—19.30 Час немачке народне групе
19.30—19.45 Никола Цвејић-Владим пева.
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Знај, једном ће се догодити чудо.
21.40—22.00 Млади београдски стражар
22.00—22.10 Вести.
22.10—23.00 Са цвећем.
23.00—24.00 Са љубављу се не игра.
00.00— 1.00 Ноћна музика.

Петак, 25 септембар.

5.00— 6.15 Другарски позdravi.
6.15— 7.00 Јутарњи концерт.
7.00— 7.20 Вести.
7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00— 9.20 Вести.
9.20—12.00 Пауза.
12.00—12.05 Прелиставамо програм.
12.05—13.00 Подневни концерт. Свира дувачки оркестар под управом Фрање Седлачека.
13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
15.30—17.00 Поподневни концерт. Српске емисије.
19.00—19.30 Час немачке народне групе.
19.30—19.45 Анита Мезе пева.
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 За 50 година све ће проћи.
21.40—22.00 Млади београдски стражар
22.00—22.10 Вести.
22.10—22.45 Мушкарци морају такви бити.
22.45—24.00 Симфонијски концерт. Свира велики радио оркестар под управом Карла Листа.
00.00— 1.00 Ноћна музика.

Субота, 26 септембар.

5.00— 6.15 Другарски позdravi.
6.15— 7.00 Јутарњи концерт.
7.00— 7.20 Вести.
7.20— 9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00— 9.20 Вести.
9.20—12.00 Пауза.
12.00—12.05 Прелиставамо програм.
12.05—13.00 Тамбурашки оркестар Аранџици.
13.00—14.00 Подневна музика. Свира забавни оркестар Јозефа Штара.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању, забавна музика.
16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
16.05—18.00 Београдска шарена позорница.
18.00—18.30 Београдски клавирски дуо свира.
18.30—19.00 Српска емисија.
19.00—19.30 Час немачке народне групе.
19.30—19.45 Ханс Георг Шниц свира.
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Чудни фишек.
21.40—22.00 Млади београдски стражар
22.00—22.10 Вести.
22.10—24.00 Мој живот за љубав.
00.00— 1.00 Састанак у Београду — звучно војничко писмо.

Јесен је већ на прагу. И док јесење лишће све више завејава газе по парковима и металиштима... (Снимци: А. Симић)

... многи београђани искористићу сваки лепи дан и септембарско сунце проводећи добар део времена на Сави...

ДЕЦЕ КОЈУ

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

Наша Лола

Једног јутра уће служавка и рече да се наша мачка Лола омавила. Добила је пет мачића. Наредних девојци да их некоме поклони или однесе далеко од куће да их деца не виде. Из пехата или лењости девојка није извршила моје наређење, већ је мачиће једноставно подавила у кофи воде, покрила их даском, а кофу оставила у двористи. Убрзо затим чули смо тужно жајаукање наше Лоло. Тужно цвилекз вукла се по кући тражећи и дозивајући своје младе.

Да ли су деца играјући се по двористи, открила кофу из радозналости или је често одгурнуло даску или је Лола осетила близину својих младих, тек Лола поче грести кофу све јаче мијаучући. И наједном скочи на даску, маднесе се над кофу и још тужније вацвиле. Једно по једно маче извлачила је зубима из воде и спуштала на даску, а тада их поче нежно лизати и миловати, грејући их својим телом у жељи да их оживи. Али сав њен труд беше на жалост узалудан. Ваљда је то напослетку и сама увидела, јер их јадница, сва малаксала покри својим телом и остале мирно лежећи. Цео дан ништа није окусила, а кад би се неко од деце или девојка појавила у двористи, она би их непријатељски погледала, режала и још више се згрчила над својим младима.

Нико се не усуди да јој приђе. Тек пред вече стиже кочијаш и извуче сав изгребан мртве мачиће испод Лоло и побаца их у реку.

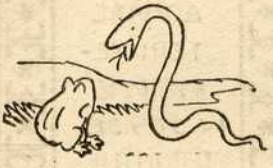
Шест дана, по киши и ветру, остаде Лола непомична на истом месту цвилећи и не узимајући храну, коју смо јој доносили. Седмог дана најутра на њој смо је згрчену и хладну.

К. Вингулац

Јади једне жабе

Нађе змија жабу
Покрај једног пута,
Ухвати је одмах
Па поче да гута.

И сирота жаба
Цичи из свег гласа,
Иако већ види
Да јој нема спаса.

„Зашто вичеш јадна
Кад ти не помаже?“
Да је мало „теши“,
Змија жаби каже.

„Знам ја врло добро
Да ми нема спаса,
Ал' да други чује,
Вичем ја из гласа;

И када те спази“,
Жаба змији рече,
„Од тебе дадено
Да сваки утече“.

Препевао
Ал. Н. Милићевић

ЈАДИ ЈЕДНЕ ЖАБЕ (ПИТАЊА)

- Одговорите, децо, на ова питања лично:
- 1) Где је наша змија жабу?
 - 2) Зашто цичи жаба?
 - 3) Има ли жаби спаса?
 - 4) Да ли жаба мисли другима добро?
 - 5) Да ли је жаба корисна животиња?
 - 6) Зашто се треба чувати змија; каквих све има змија, и како се распознају отровних од неотровних?
- Препричајте, децо, ову песмицу лично!

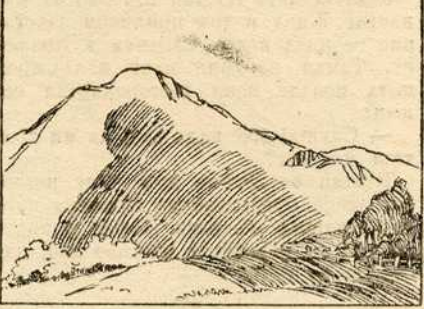
Биберче

ПО МОТИВИМА ИЗ НАРОДНЕ ПРИЧЕ

У ДАВНА ВРЕМЕНА ЖИВЕО ЈЕ МАЛИ ПАСТИР КОЈА СУ СВИ ЗВАЛИ БИБЕРЧЕ... ЈЕДНОГ ДАНА КАДА ЈЕ, ЦАО И ОБИЧНО, ЧУВАО ОВЦЕ У ПЛАНИНИ...

... ОГРОМНА СЕНКА ПОКРИ ЗЕМЉУ. СУНЦЕ КАО ДА ЈЕ СЛЕДНОМ БИЛО ЗАШЛО ЗА ПЛАНИНУ. А СУМРАК СЕ НАЈЛО СГУСТИО... СВАД УНАКОЛО ПРУЖАЛА СЕ МРТВА ДИВЉИНА ГУСТЕ ГОРЕ.

НЕШТО СИМНО ЗАТУТЊА... ЗВИЗНУ ПРЕКО ГОРЕ... ОВЦЕ СЕ НЕКОД РАСПРИСТАЛЕ... ИЗНЕНАДЕН, БИБЕРЧЕ СЕ НАГЛО ОКРЕНУ... ЦРИК УЖАСА ЗАСТАО МУ ЈЕ У ГРУ

ПАСТИРЧЕ ПАДЕ У ТРАВУ, САКРИ ГЛАВУ У ШАКЕ...

ЦЕЛА СЕ ГОРА ТРЕСЛА ПОД КОРАЦИМА ОГРОМНОГ ДИВА... ЈЕДНА ШУМИЦА БИЛА ЈЕ ЗА ТРЕН ОДЈА ОПУСТОШЕНА, СРАВЊЕНА СА ЗЕМЉОМ ДОК СЕ ТАЈ УГИБАЛО...

ОНДА СЕ СВЕ ПОЧЕ ЛАГАНО СТИШАВАТИ... ТУТАЈ ЈЕ ПОСТАЈАО СВЕ СЛАБИЈИ И КАД ДЕЧКО...

... НАПОСЛЕТКУ ДИКЕ ГЛАВУ, ДИВА ЈЕ БИЛО НЕСТАЛО... СУНЦЕ ЈЕ ОПЕТ ВЕСЕЛО СИЈАЛО.

КАО БЕЗ ДУШЕ ПОУРУИ БИБЕРЧЕ НИЗ ГОРУ... НА ИСКРАЈУ СЕЛА НАЂЕ ОСТАЛЕ ПАСТИРЕ...

ЗНАТЕ ЛИ, ДЕЦО, КО ЈЕ ТО БИО? ТО ЈЕ ЦРИК КОЈИ СЕ ОТЕО БИБЕРЧЕВУ СЕСТРИ И УБРО ЈЕГОВО ДВА БРАТА... ДУГО СЕ НИЈЕ ПОДАВЊЕЛО, А ЕТО ГА САД ОПЕТ!

БЕЗ ИЈЕДНЕ РЕЦИ ПОЂЕ БИБЕРЧЕ КУКИ...

МАМО, ВИДЕО САМ ДИВА!... АЛИ ЗАШТО ЗАШТО МИ НИЈАДА НИШТА НЕ РЕЧЕ ЗА МОЈУ СЕСТРУ И БРАТУ?...

МАМИЦЕ, ДОБРО СИНЕ, СЛУШАЈ! ИСПРИЧАЈ МИ КАКО ЈАДА ТИ ЈЕ И ПОСЛЕДЊИ БРАТ НЕСТАО У ПЛАНИНИ БИЛО? ТРАЖЕШИ СЕСТРУ... СВА ТРОЈИЦА ОДОШЕ ЈЕДАН ЗА ДРУГИМ И НИЈЕДАН СЕ НЕ ВРАТИ

(Наставиће се)

Краљ и сељак

Неки краљ био је једнога дана у лову. Био се удаљио од својих пратилаца, па наишао на неког сељака, који је седео испод једног дрвета крај пута.

— Шта радиш ту? питао га је краљ.

— Ченам да видим краља кад прође.

— Ано хоћеш да појашинш мога коња иза мене, ја ћу те одвести на једно место одакле ћеш моћи добро да се нагледаш краља.

Сељак уседне на сапи краљева коња и, успут, запита: „А како ћу ја да распознам краља?“

— Лако, рече му сапутник; када они поскидају напе, ти само гледај онога који капу не скине, — то је краљ.“

Ускоро је краљ сустигао групу ловаца, који одмах скинуше напе, да би поздравили свога краља.

— Па добро, рече сељак, где је сада краљ?

— Иначе, вере ми, мора да сте краљ ви или ја, јер само ми нисмо скинули напе, рече сељак наивно!

Два несташка

Играпа се два дечана
На цветној пољани,
У игри су снукотала
К'о птице на грани...

Усред игре угледаше
Они поток мали,
А на њему један чунић
На војњу их мами.

Што смислила, учинила
Два несташна права,
А не виде да је трошна
Та барчица мала.

Барчицу су отиснули
Низ поточић мали,
— Усред војње веселе
У воду су пали!

Распала се трошна барна
А и како не би, —
Јер за војњу танвом барком
Вешта руна вреди!

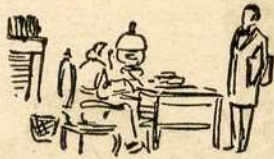
Београд, септ. 1942.
Бранислава С. Ковачевић

Историске и друге анекдоте

БИО БИ „ЈОТАШ“...

Владика Платон Атанаковић није марио Вуков правопис, а нарочито не слово „Ј“ (јоту). А најтеже би му пало када би наишао на свештеника да употребљава злогласно „јоту“. Како је причао, чинило би му се да га јотин реп пиба по носу! Јутио се и на архимандрита, каснијег владика Никанора Дучића што пише јотом.

Када је 1860 године у Новом Саду држана омладинска скупштина, дошао је на њу и Дучић. Наравно да је отишао у посету и владика Платону. Владика, када му је Дучић пријављен, сав се некако наострешио.

али га ипак примио. Када је Дучић ушао, висок, стасит, поносита хода, достојанствена држања, не онако јевунтски и „колениприклоно“ како то многи чине, већ одвајна корака, владика Платон се задивљено, пољубио га у чело и узвикнуо:

— Ох синко, да сам такав, па ма и јотом писао!

ЗАШТО БАШ МИЛИЋЕВИЋ...

Када је почела да ради Српска књижевна задруга, прихваћена је понуда Пера Ђорђевића да за прво коло преведе једно дело. Избор је њему самоме остављен. Прође осам месеци а Ђорђевић ништа не уради. Шта више изјави да он сада нема времена за превод. Управа Српске књижевне задруге нашла се у неприлици јер је требало журити. На предлог претседника, управа одлучи да једно, на брзу

руку изабрано страна дело, преведе Милићевић. И заиста овај за непуне три недеље преда рукопис, а штампарница за неколико дана потом оштампала књигу.

Када се прво коло почело да растура, чуше се из публике приметбе: — Шта, зар опет Милићевић? Зар он мора увек свуда да буде? Зашто тај посао нису дали неком другом, на пример Пери Ђорђевићу?

Пера Ђорђевић је мудро ћутао, а Милићевић се смејао:

— Ако, нека гунђају, али нека и читају!

НУШИЋ И ЊЕГОВ ДВОЈНИК

Једнога лета Нушић путовао за манастир Жичу и том приликом зауставио се пред неком каваном у Краљеву. Таман поручио каву када пред њега испадне неки разгоропашени сељак:

— Слушај бре, када ћеш да ми вратиш мој сат?

Нушић се збунио и у чуду погледао своје пријатеље из Краљева који су се нашли око њега. Затим је покушао да се објасни и извукао свој часовник из џепа:

— Да није случајно овај?

— Слушај бре, немо да ме волико ворташ и извијаш керевеке, него ми вриши она сат са петнаест камена и с кључ!

— Пријатељу, одакле си ти? — поче да испитује Нушић.

— Јел' ја?

— Да, ти.

— Ја из Краљева родом, а тудена ћу и да се закопам.

— А познајеш ли ти мене?

— Ваљда да те познајем, кад сам ти дао сат! Нисам пугурно луд!

— А како се звахе тај коме си дао сат? — питао је даље Нушић.

— Е, вала, ти си јал' луд јал' пијан кад не знаш своје име!

— Ама човече, ја сад долазим из Београда, а име ми је Бранислав Нушић. Ето ти мог фијакера, путујем за Жичу. Ниси ти, пријатељу, мени никад ни очи видео, акамоли да си ми дао твој сат!

Сељак се трже, погледа фијакера, добро осмотри Нушићев лик, скиде шајкачу па поче да се извијава:

— Ка' Бога те молим да ме извинеш, господице! Ама си плунути наш сајинја Санда! Опроставај! Превари се човек. Вала сте слични к'о близанци, а и он носи така бели шепир!

Тако је Нушић дознао да има двојника.

НИКАНОР ГРУЈИЋ И НАРОД

Владика и песник Никанор Грујић, познат у литератури под „Срб-Милутић“, дубоко је ценио свој народ и није дозвољавао да се над њиме размећу звани и незвани. Једном приликом у његовом друштву неки вајни родољуби почеше грдити српски народ: како му је попустила народна свест, како је покварен, како пропада итд. Никанор ће тада узвишеним гласом рећи:

— Оставите се тога посла, јер Србинова свест је као прикривена жеравица. Нека данас што пирне, а свест ће планути у огањ живи. Иначе Србин је као врба: што га више крешу, он више тера. Упамтите то, господо!

ДУХОВИТОСТ

ДИМИТРИЈА ДАВИДОВИЋА

Димитрије Давидовић као гимназиста заспао на скамљици за време часа професора Хранислава, каснијег епископа бачког. Овај га на свој начин укори:

— Ја да сам као ти, донео бих бар и јастук ако ћу да спавам!

Сутрадан дође Давидовић с великим јастуком у школу.

— Шта ти је то? — запрепастио се Хранислав.

— Чиним, кларисиме, по вашем јучерашњем савету! — одговори Давидовић.

СИМА МИЛУТИНОВИЋ И ЊЕГОВ УЧЕНИК

Сима Милутиновић Сарајлија споредкао се једном приликом са својим учеником Радом Петровићем Његушом око тога, да ли су Црногорци или Ср-

бијанци, већи јунаци. Симо, признавајући јунаштво Црногорцима, захтевао је да се оно не одрекне ни Србијанцима, које је његова „Србијанка“ већ прославила. Напоследку рече да се он не плаши изићи на мегдан ни најбољем Црногорцу. Раде му тада предложи:

— Ево ти мене, па да скрешемо дим у дим, по црногорски, да познаш што је дијете црногорско!

— Немам руке коју бих дигао па Његуша! — одговори Сима. — Него удри ако мислиш да се плашим!

Раде онали један пиштољ. Опали и други. Сима стоји не трепћући, а из обе цеви зрна падоше пред Симу не дотуривши до њега. Раде сад загрли Симу и каза да је само хтео кушати га. У пиштоље је усео тек толико ба- рута колико да зрно из цеви изађе.

Филипс-радио салон

МИЛОВАНА ПОПОВИЋА,

БУЛЕВАР ОСЛОБОЂЕЊА 15, ТЕЛЕФОН 23-893

ИМА НА СТОВАРИШТУ НАЈБОЉИ ИЗБОР РАДИО АПАРАТА, КАКО НА СТРУЈУ ТАКО И НА БАТЕРИЈУ.

ПРЕЦИЗНА РАДИО-КЛИНИКА ЈЕ ПОД ВОЂСТВОМ БИВШЕГ СТРУЧЊАКА РАДИО-БЕОГРАД

30435, 1-1

Упамтите!

»ПЛАНЕТА«

Купује све античке и антиквитетске ствари: фигуре, уметничке слике, порцелан, кристалне ствари, есајг, бештеке, грамофоне, плоче, догледе, фото-апарате, шивачке машине, ћилиме, тепихе, украсне ствари, античке ствари као и СТАРИ ЗЛАТАН НАКИТ, прстење, ланчеве, разне сатове, златне гране, мишћуше, брошеве, брилијанте, дијаманте, влатне зубе. Заложнице банке на исте предмете. Купујем и планам најбоље по највишим дневним ценама.

»ПЛАНЕТА« Призренска бр. 13 (Зелени Венац)

30428, 1-1

НАМЕШТАЈ - Голубовић и Љубинковић

КРАЉА ПЕТРА УЛИЦА БРОЈ 23.

ИМА НА СТОВАРИШТУ СПАВАЊЕ СОВЕ, ТРЕЗАРИЈЕ, КОМБИНОВАНЕ ОРМАНЕ, СОФЕ, КУХИЊЕ, СТОЛОВЕ, СТОЛИЦЕ, — ЦЕНЕ СОЛИДНЕ. — КРАЉА ПЕТРА УЛИЦА БРОЈ 23.

30433, 1-4

»ВРАЧАР«, купује и продаје: трпезарије, спаваће собе, комбиноване ормане, тепихе, слике, све антиквитете, порцелан и злато.

»ВРАЧАР«, ЦАРА НИКОЛЕ УЛИЦА БРОЈ 49 — ТЕЛЕФОН 40-579

30430, 1-2

БРАГА ВАСИЋ
Одећ ПРЕМИЈА!
ИЗ НАЈСРЕПНИЈЕ КОЛЕКТУРЕ
БРАГА ВАСИЋ
БЕОГРАД-КРАЉА МИЛАНА 31

ОРИЈЕНТАЛИЈЕ
ДОМАЊЕ
ТЕПИХЕ-
ВИЛИМЕ
КУПУЈЕ
ПРОДАЈЕ
КОНТИНЕНТАЛ
4 МАСАРИКОВА 4

СТОВАРИШТЕ НАМЕШТАЈА

»ЗОРА« КРАЉА АЛЕКСАНДРА УЛИЦА БР. 97 и 87

ИМА УВЕК ВЕЛИКИ ИЗБОР СОБА СПАВАЊИХ КАО И КОМБИНОВАНИХ УЗ НАЈНИЖЕ ЦЕНЕ. — ЗАПАМТИТЕ: НАМЕШТАЈ „ЗОРА“, ВОРБЕ В.

30426, 1-1

Циркус »РЕНЛОВ«

ДНЕВНО ДВЕ ПРЕТСТАВЕ. ПОЧЕТАК У 4 и 6 ЧАСОВА ПОСЛЕ ПОДНЕ. НЕДЕЉОМ И ПРАЗНИКОМ ПОЧЕТАК У 3, 5 и 7 ЧАСОВА.

НОВ ПРОГРАМ ЗА СЕПТЕМБАР. — НЕВИЂЕНЕ АТРАКЦИЈЕ.

30434, 1-1

ПЕРЗИЈА

САЛОН за уметничку поправку и чишћење тепиха М. Церовића врши преглед поправки бесплатно. На позив за процену долазим одмах, телефон 25169, Чика Љубина улица бр. 14-16. (Пасаж)

30432, 1-1

ЗАШТО БЕЗ ПОТРЕБЕ ЉУТИТИ МУЖА

мам пријатељицу која је у брак донела све могуће добре особине и зато је њен брак онакав какав се само пожелети може. Али авај, спрема ли се супруга увече у позориште или у поподневну шетњу. Он је већ одавно спреман за одлазак, закончава и откопчава капут, нестрпљиво забације шешир, цупка с ноге на ногу, звецка кључевима а жена још никако да буде готова. Још само да очетка рамена (нападала на њих коса од чешљања) само да узме чисту марамицу (ваљда тек неће ону од синоћ), још само да погледа шавове на чаралама да нису заврнути, још једном само мало направити нос пудром, пред огледалом се још неколико пута окренути и најзад потрчати из куће. Често пута — а то обично доста далеко од куће — сети се газдарица куће да је у кунатлау заборавила да угаси електрику (ах, ти одвратни рачуни за светлост) да није добро затворила и закључала шифоњер (увући ће се ти гадни мољци) да није затворила прозор (колико ће само прашине нападати) и тако даље и тако даље. Настаје муњевито одлучивање, мужевље руке претрпане су свим могућим предметима које је жена понела собом (најпре ташна, рукавице, сребрна лисица) а да јој при трчању не би сметали. Мрзовољни „господар куће“ стрпљиво чека да се Она врати.

Још се не усуђујем да поменем непредвиђене незгоде као што је на пример пуштена петља на научинастим чаралама, откинута пораменица на комбинезону и томе слично. А далеко сам и од тога да оговарам неуреднице, које пет минута пред полазак пришивају дугме које недостаје, удешавају и сувине широк појас, чисте ципеле, на брзину зашивају чарпану, узалуд траже пудријеру. Руку на срце, не мо-

Костим

гу ваљда да грдим род којем и сама припадам.

Жена ће разуме се увек наћи пред собом као и пред мужем *изговор*, који ће некад и упалити, али шта вреди! Он је љут, Она је нервозна, добро расположење је ишчезло и уступило место пребацивањима и оптужбама — свађи.

То све није морало бити, да се са облачењем почело четврт сата раније. Али мушкарци ово женско тврђење одбацују и остају при своме, односно убеђени су да се њихова жена мора макар једном вратити, да се на њу мора чекати макар десет минута чак и кад би се од раног јутра почела спремати за вечерњи излазак. Не знам, ко има право. И поред свега чини ми се да су ти мушкарци ипак мало у праву.

Нетачност је најжалост, позната женска особина. Мало који мушкарци може да се похвали да његова драга долази на састанке на време. А и кад би тако било, ипак не би смео да се закуне да никад није учинила изузетак. Чекати, то је дужност драгих и пријатеља. А при том пет, десет минута не називам чекањем. То је сасвим разумљива дужност мушкараца који заказују састанке. Још само могу да вас певино посаветујем: објавите рат женској нетачности, ваљда после тога нећете вечито чекати.

И.

и мантил

Горе — При костим: цела хаљина са јакном. Јакна је украшена белом траком, а хаљину украшавају порипчићи.

Доле: — Јесењи мантил са широким кимоно рукавима. Мантил се закопчава на рукавима који су обогачени крзном плаве лисице.

(Fotos: E. S.)

Чишћење децјег школског одела

На почетку школске године, свака мајка, поред осталих дужности, мора да се брине и о одржавању школског одела. Мајка зна и из искуства да деца нигде толико не кваре одело као у школи. Није то само због чешљања одела о клупу све док се сукњица или панталоне не усејају, нису то само подерани лактови: највећи непријатељ одела је школска прашина, које по учионицама има више него што је дозвољено. Томе додајте још и случајне незгоде, као што су мрље од проливеденог мастила, туша или боја. Морате признати да би без темељног чишћења, с времена на време, школско одело било упронашћено за увек.

Навикавајте децу да по повратку из школе одмах обуку домаће хаљине. То је важно са хигијенског гледишта, а и одело ће се добро проветрити.

Одело за школу морате свакодневно добро проветравати и ишчеткати, најпре сувом а затим влажном четком. Преко ноћи обесите хаљине на вешалицу да се на тај начин исправе ако су биле изгужване.

Мрље треба очистити одмах док још нису застареле. За мрље од блата узмите четку навшену водом у коју сте додали мало сапунјака. Из вувених тканина масне мрље очистите бензином. Само потпуно суве тканине могу се очистити бензином. Ако одело које чистите није добро ишчеткано и суво мрље ће постати још веће.

Одело за школу, било оно за дечаке или девојчице, мора се свремена на време испеглати преко мокре крпе. После таквог пеглања мора одело неколико сати висити на вешалици, да би се осушило, јер ако се обуче влажно одело ће се још више изгужвати.

КАКО ТРЕБА

неговати косу за време летњих врућина

Масажа претставља најбољу и најефикаснију негу.

Веома је важно питање косе у доба летњих врућина. Или коса постане сува, крта, изгуби сјај и пуна је перути, или постане оштра, масна и тешко се чешља.

Узрок томе већином је загушљива топлота, прегрето баљење на сунцу, морска или речна вода.

Ако имате фини косу и суву, перите је лети једанпут недељно шампоном, а између мивења прехранујте је неким тоничним уљем. Свако јутро и вече масирајте кожу на глави масним тоничним сретством.

Масажа је најбоља нега која се може пружити коси, јер она потпомаже нормалну функцију жлезда. Ујутру масажа треба да траје пет а увече десет минута. Масирајте увек у два правца, нагоре и надоле.

Месец дана сваке недеље једанпут, правите „пакунг“ од уља. Загрејте чисто бадемово уље и, одвајајући прамен по прамен косе мажите њиме кожу на глави. То можете радити или старом четкицом за зубе или комадом вате. После тога, завите главу загрејаним убрусом, да би се отвориле кожни поре и уље ушло у њих. Затим оперите главу и отидите код фризера да вам направи водену ондулацију.

Осим тога, за суву косу препоручује се веома мало бриљантина који даје сјај коси и чува је од сунца.

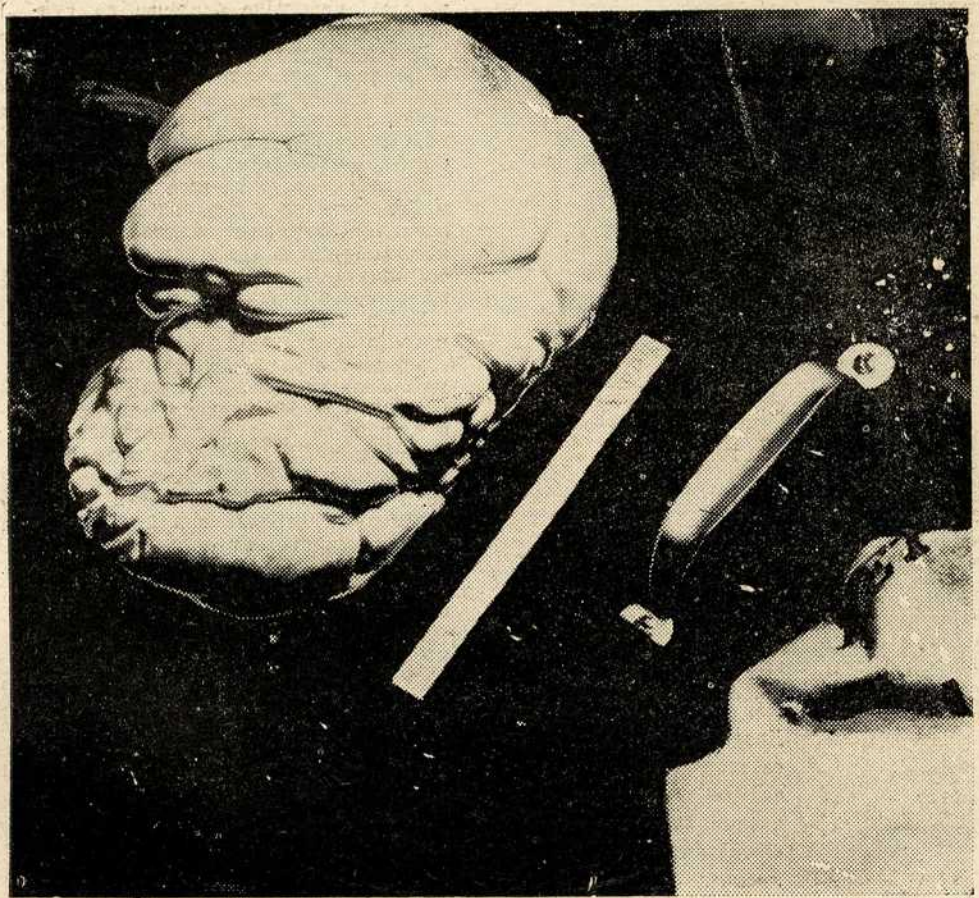
И масној коси потребно је лети правне сваке недеље једанпут, а и између тога чешће чишћење нарочитим сувим шампоном. Тонично средство којим ћете уредно и снажно масирати кожу на глави, не сме да буде масно. Немојте да употребљавате бриљантин, већ неки лосион за косу.

Најзад пазите да трајна ондулација одговара каквоћи ваше косе, избегавајте јефтине методе, којима се излажете да за свагда упропастите косу.

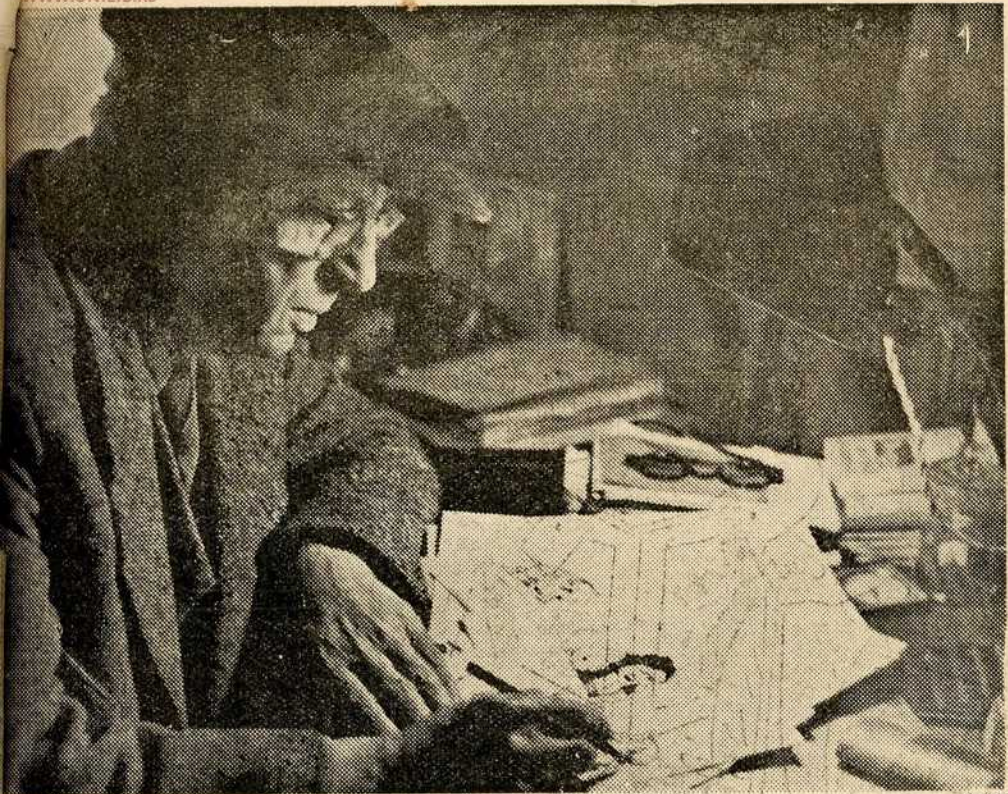
- 1) Син поглавице Дајака коме је мистер Коб спасао живот. „Телознатељи“ младог поглавице укрстили су му на грудима копља од бамбуса да би га сачували од „зла погледа“ фотографског апарата.
- 2) Лекар Вилбер Коб, срећни сопственик највећег бисера на свету, показује бисерну шкољку у којој је нађен највећи бисер на свету, широка је 68 сантиметара, висока пола метра и тешка 160 фунти (око 80 килограма). Поред бисера било је у њој меса од кога је цело племе Дајака живело неколико дана.
- 3) Највећи бисер на свету у свој својој величини. Поред њега је мера у дужини од 15 сантиметара. Због своје велике средности бисер се држи у сефу.

Највећи бисер НА СВЕТУ

Лекар Вилбер Коб сопственик је највећег бисера на свету. Приликом једног свог путовања по Тихом океану он је спасао живот сину поглавице племена Дајака на једном острву. У знак благодарности поглавица му је поклатио највећи бисер на свету. То је огроман комад који ниједна дама не би могла да носи као украс. Тежак је читавих 14 фунти (око седам килограма), велики у пречнику више од 20 сантиметара, а вредност му се цени на 45.000 долара. Дакле, више једна музејска реткост него зрно бисера како их ми замишљамо. Да бисте добили претставу о том ретком бисеру доносимо неколико слика.

Београд НА СЦЕНИ

- 1) Брана
- 2) Г. Животић
- 3) Г. М. Поповић—Масид
- 4) Г. Миливоје Живановић
- 5) Гђа Жанка Стокић

Ових дана Београд добија још једну позоришну сцену! Добила једно ново своје позориште, у којем ће Београђани — кроз перо својих познатих хумориста и других писаца, и кроз уметничку игру својих првих актера позоришне уметности — наћи себе... свој живот, своје едне бриге, своје старе, истинске типове, али у којем ће наћи и своју — душу...

Они који су узели на себе бригу да Београду пруже једно његово позориште, једно од оних какве он жели, нису, међутим пренебрегли и једну, доста узвишену, братску дужност према нашим заробљеницима. На сцени тог новог позоришта, поред претежно ведрог репертоара, из нашег домаћег, углавном београдског живота, развијаће се и мелодрамске сцене које треба да нас увек врате драгим местима на наше у заробљеништву, затим на оне светле тренутке из наше историце и општости... Ишли су и даље. Та нова београдска сцена трудиле се да буде донекле и тумач разних сцена баш из самих заробљеничких логора...

Припреме за ово позориште трајале су доста дуго, али су сада приведене већ крају, и ускоро треба да отпочне рад...

Гаранција за успех који ће ово ново позориште

песумњиво још у почетку постићи, зацело су цениа његових сарадника.

Пре свега ту је једно име које ће онај стари Београд, ову праву позоришну захвалну публику одушевити. То је име нашег популарног Бране. Он је један део својих толико вољених и радо гледаних скичева уступио овом позоришту, тако да ће пред публиком поново ускренути стари Бранини типови, које је само он онако мајсторски умео да прикаже на сцени и да их учини незаборавним за вечна времена. Г. Брана Цветковић је дакле један од оних чија ће дела носити репертоар, ипаче укусно замисљен. За њим долазе они млађи, као што су Брандм, затим М. Дим., исто тако познати наши хумористи и други...

Извођачи ће бити опет само имена: Гђе Жанка Стокић, Ана Паранос, Каталинић, Бранка Анденовић, г. г. Животић, Живановић, Гец, Старић и други. Из Оперe: гђа Ђуђепац, гђа Колашић, и остали, из балета: гђа Наташа Бошковић и г. Ристић.

Позориште ће имати и свој велики оркестар, који стоји под управом г. В. Илића, као и под неумислим саветним вођством г. Србуља. Имаће и свој декор, нарочито стилизован, какав на београдској сцени још никад није био изведен.

Ако све буде онако како предвиђа вођство овог позоришта — које обешана да нам буде најприсније — неће изостати на сцени чак и поједине цео оперете.

Иначе осим мелодрама, рецитација и инсценацијама, скичевима, актуелних соло типова (селекцијом Јеранјанке) затим "нима куму Радисаву од Крeмана одације једног министарства" биће заступљени и разне музичке протескне, балетске и оперетне тачке.

Још нешто — индискретно. Ново позориште да сачува дух ведрине, да остане и веран актуелности, добило је изгледа већ и своје име. Симпатично и свеже: Звање се: — "ВЕГЕТАРИЈАНЦИ".

"КОЛО" као српски цвет топло поздравља још један нов напор наших домаћих снага, српских писаца и српских уметника... и жели им срећан што скорји почетак.

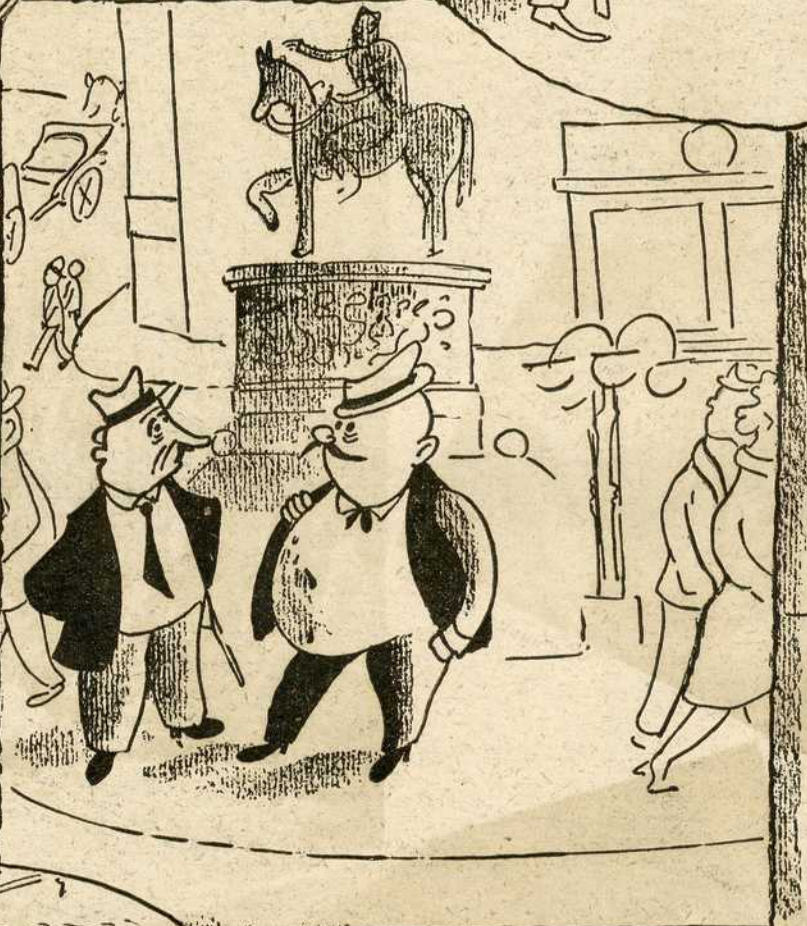
КОЛО ХУМОРА

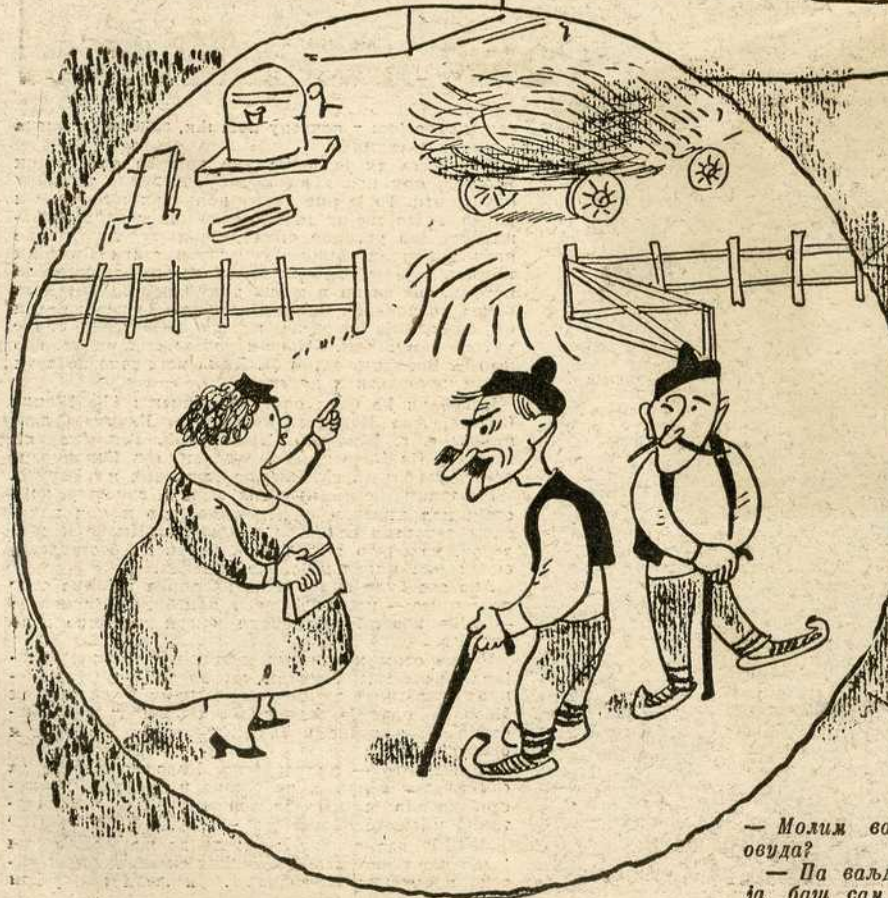
— Сила ти је, брате, мој лекар. Препоручио ми бању за реому и већ се осећам добро!
 — Море, нема бољег лекара од мога! Мене послао овамо због стомака и већ ко руком однешено.

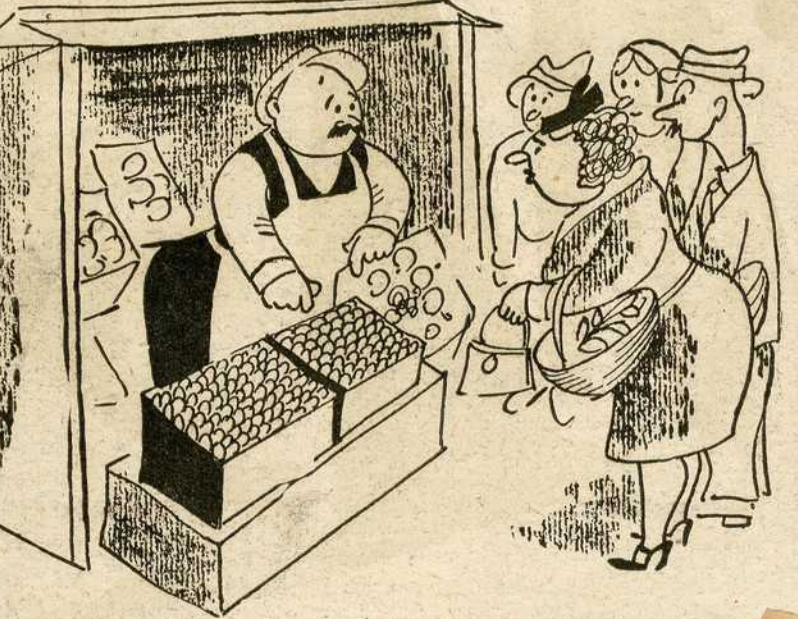
— Имате ли књигу „Борбу против скупоће“ која кошта 30 динара?
 — Имам, само је сада цена повишена на 50 динара.

— Добите да се мало проше-тамо.
 — Не могу, пошто ме је позвао на ручак један вегетеријанац, па се плашим да ми ручак не увене.

— Јесте ли били кад у галерији слика?
 — Јок! Ја увек идем у ложу!

— Молим вас, могу ли проћи овуда?
 — Па ваљда ћеш моћи, госпо-ја, баш сам мало пре протерао пуна кола сена!

— Ова су јаја нешто скупља јер кокош ово доба не носе!
 — Тако... А ко је онда сneo та јаја?